

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Švábovce na roky 2023-2030

Názov:	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Švábovce na roky 2023-2030
Územné vymedzenie:	Obec Švábovce
Územný plán obce schválený (A/N):	Áno
Dátum schválenia PHSR:	15.12.2023, uznesením č. C14
Dátum platnosti:	Od 16.12.2023 do 31.12.2030
Verzia ¹ :	1.0
Publikovaný verejne dňa:	21.12.2023
Vypracoval:	RNDr. Radomír Babiak, PhD., www.dokumentypreobce.sk

¹ Prvé prijaté znenie sa označuje číslom 1.0. V prípade zásadnej zmeny sa ďalšie aktualizované verzie označujú 2.0, 3.0 atď. V prípade malých zmien sa označuje 1.1.

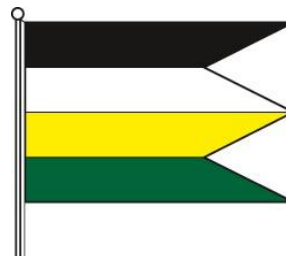

Erb a vlajka obce

Erb obce

vlajka obce

Blazón erbu:

Zo spodného okraja zeleného štítu vyrastajúci zlatý, guľami ukončený procesiový kríž na zlatej žrdi, sprevádzaný vpravo striebornou, zlato okovanou knihou, vľavo čiernymi baníckymi kladivkami - bicím a rozpájacím - na strieborných rukovätiach.

Komentár:

Atribúty svätého Filipa, miestneho patróna (kríž a kniha), doplnené o banícke kladivká (ťažba mangánovej rudy) - podľa odtlačku pečatidla obce z roku 1771

Základné údaje

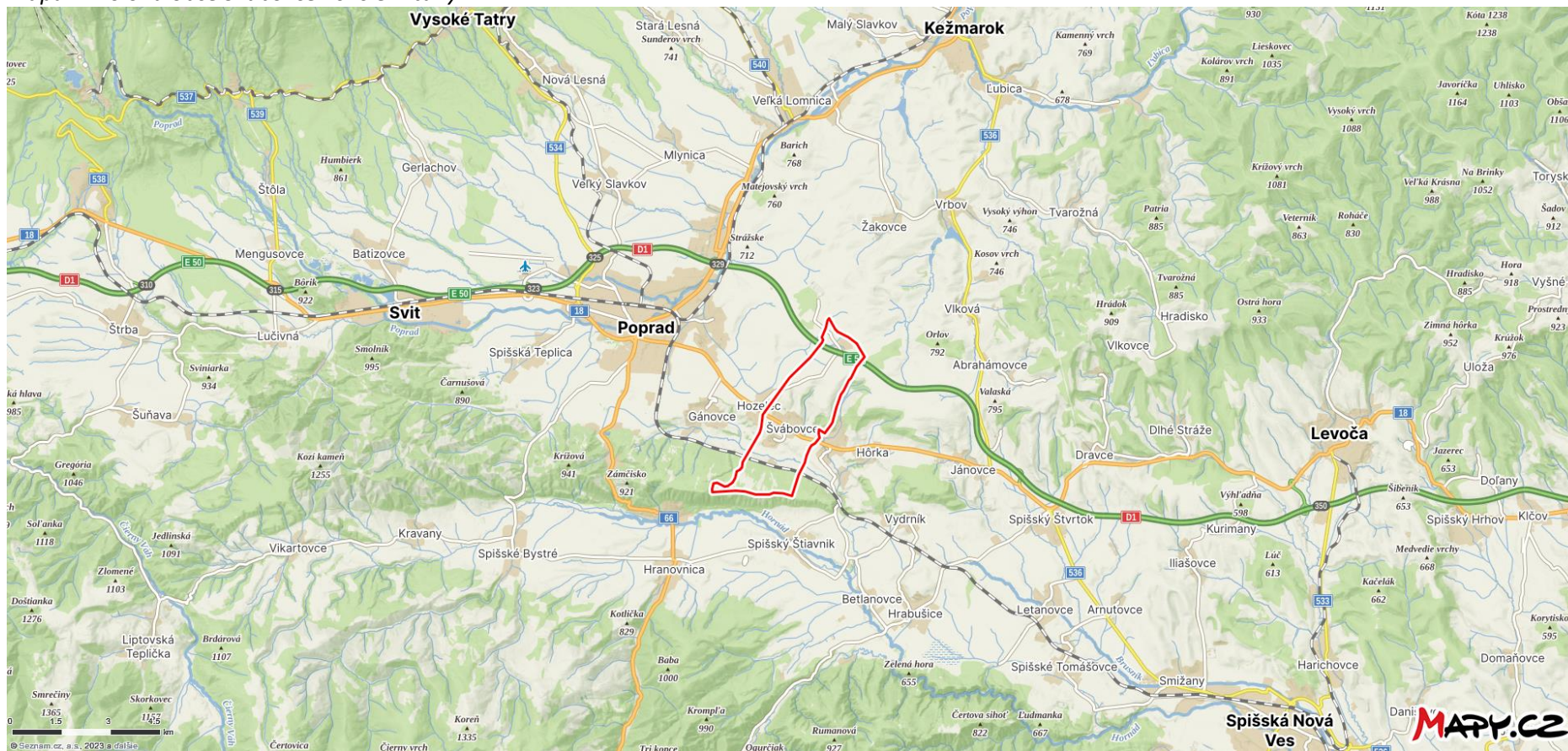
Samosprávny kraj:	.....	Prešovský
Okres:	.....	Poprad
Historický región:	.....	Spiš
Poloha obecného úradu:	.....	49.026930°N, 20.355795°E
Nadm. výška pri obec. úrade:	.....	639 m.n.m.
Rozloha katastra:	.....	905,7 ha k 31.12.2022
Počet obyvateľov:	.....	1 643 k 31.12.2022
Hustota obyvateľstva:	.....	181 obyv./km ²
PSČ:	.....	059 12
Evidenčné číslo vozidiel:	.....	PP (do 31.12.2022)

Oficiálne kontakty

Adresa:	.....	Obec Švábovce
	.....	Obecný úrad č. 132
	.....	059 12 Švábovce
Web:	.....	www.obecsvabovce.sk
Email:	.....	obec.svabovce@gmail.com
Telefón:	.....	052 / 779 31 01
IČO:	.....	00326623

Mapa 1: Poloha obce Švábovce - širšie vzťahy

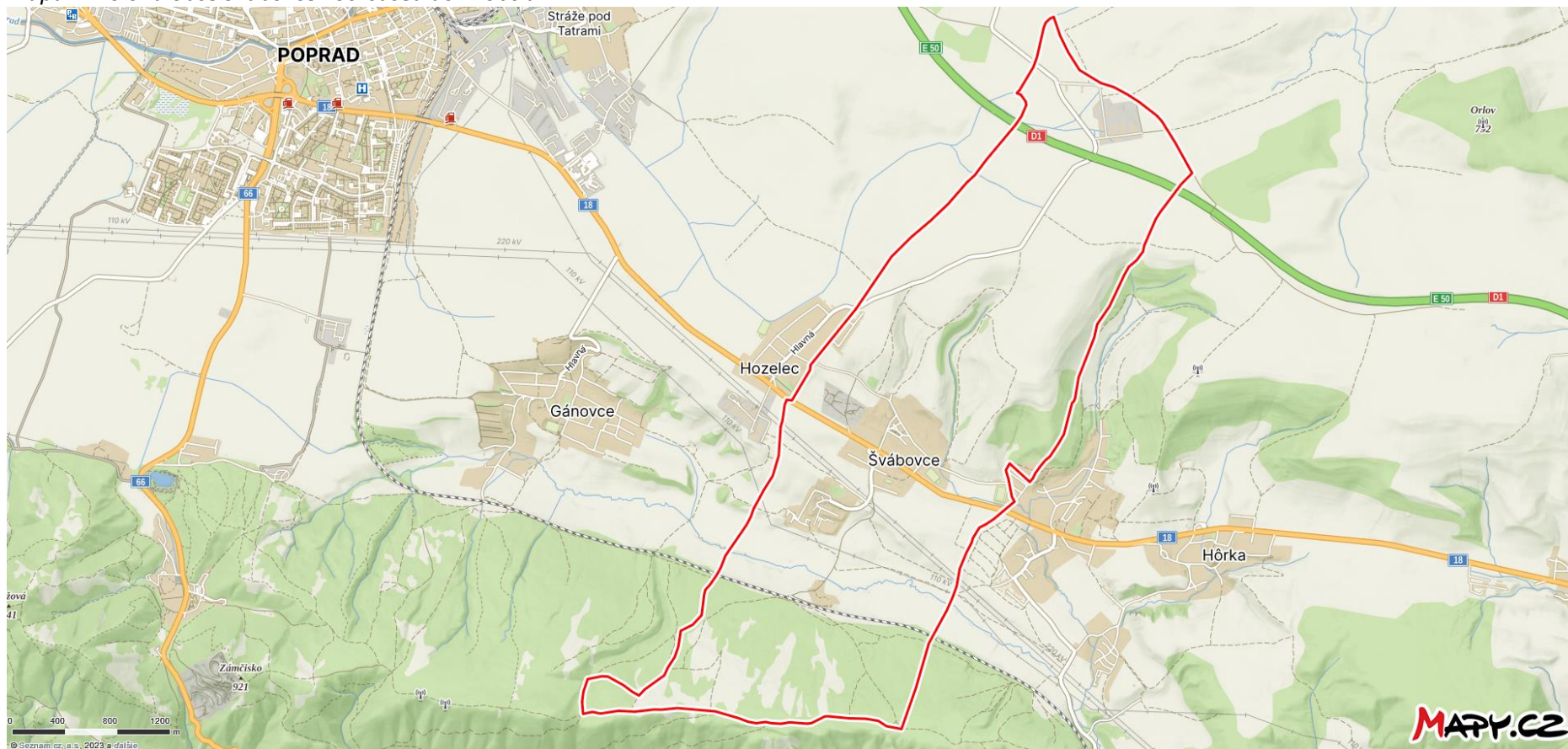

Zdroj: mapy.cz

Mapa 2: Poloha obce Švábovce voči susediacim obciam

Zdroj: mapy.cz

OBSAH

ÚVOD	7
ZÁMER SPRACOVANIA PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE ŠVÁBOVCE NA ROKY 2023-2030	8
ANALYTICKÁ ČASŤ	11
ZOZNAM ANALYZOVANÝCH VÝCHODISKOVÝCH KONCEPČNÝCH DOKUMENTOV A DÁT	12
A.I ANALÝZA VNÚTORNEHO PROSTREDIA	14
Poloha katastrálneho územia a prírodné pomery	14
Kvalita životného prostredia	14
Ochrana prírody a krajiny.....	14
Ochrana pred povodňami	15
Odpadové hospodárstvo.....	15
Obyvateľstvo	15
Počet obyvateľov a pohyb obyvateľstva	15
Štruktúra obyvateľov podľa pohlavia a veku	18
Národnostná a konfesijná štruktúra	20
Vzdelanostná štruktúra	21
Nezamestnanosť	21
Domový a bytový fond	25
Dopravná infraštruktúra	27
Technická infraštruktúra	27
Zdravotnícka a sociálna infraštruktúra, služby	28
Školstvo, kultúrno-spoločenský život a šport	29
Administratívno-správne služby	30
Hospodárske pomery	30
Polohová atraktivita územia	30
Poľnohospodárstvo a priemysel	31
Cestovný ruch	31
Finančné hospodárenie.....	32
A.II ANALÝZA VONKAJŠIEHO PROSTREDIA.....	34
Štrukturálne fondy v programovom období 2021-2027.....	35
Zmena klímy.....	36
STEEP analýza.....	37
A.III ZHODNOTENIE SÚČASNÉHO STAVU ÚZEMIA	38
SWOT analýza.....	38
Kľúčové faktory a disparity územia	39
B-STRATEGICKÁ ČASŤ	40
STRATEGICKÁ VÍZIA A HLAVNÝ CIEĽ OBCE	42
STRATÉGIA ROZVOJA	42

C-PROGRAMOVÁ ČASŤ	47
OPATRENIA A PROJEKTOVÉ ZÁMERY PODĽA PRIORITNÝCH OBLASTÍ.....	48
SÚBOR UKAZOVATEĽOV, VÝSLEDKOV A DOPADOV.....	54
D-REALIZAČNÁ ČASŤ	57
AKČNÝ PLÁN OBCE.....	58
ADMINISTRATÍVNE, ORGANIZAČNÉ A INŠTITUCIONÁLNE ZABEZPEČENIE PHSR.....	61
STRUČNÝ POPIS KOMUNIKAČNEJ STRATÉGIE.....	61
SYSTÉM MONITOROVANIA A HODNOTENIA.....	61
E-FINANČNÁ ČASŤ	63
INDIKATÍVNY FINANČNÝ PLÁN.....	64
MODEL VIACZDROJOVÉHO FINANCOVANIA A FINANČNÝ RÁMEC.....	65
SYSTÉM HODNOTENIA A ZARAĐOVANIA PROJEKTOVÝCH ZÁMEROV DO FINANCOVANIA.....	71
ZÁVER	72
PRÍLOHY	73
ZOZNAM INFORMAČNÝCH ZDROJOV POUŽITÝCH V PHSR.....	74
ZOZNAM SKRATIEK POUŽITÝCH V PHSR.....	75
ZOZNAM MÁP, TABULIEK, GRAFOV, OBRÁZKOV A FORMULÁROV.....	76

Úvod

Obecná samospráva v zmysle zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení a zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja tvorí integrálnu súčasť regionálnej politiky a regionálneho rozvoja. Integrálnou súčasťou regionálnej politiky sa stala najmä v súvislosti s rozsiahlou decentralizáciou verejnej správy, ktorá sa na Slovensku uskutočnila po prelome milénia a ktorou na obecné samosprávy prešlo obrovské množstvo kompetencií, zodpovednosti a taktiež financií, predstavujúcich významnú časť verejných financií. Samosprávy tak v oblasti vytvárania podmienok pre hospodársky a sociálny rozvoj územia majú svoje nezastupiteľné postavenie. Či už v rámci svojich originálnych kompetencií alebo preneseného výkonu štátnej správy, obce zabezpečujú výkony a služby vo verejnom záujme. Z tohto dôvodu je potrebné venovať veľkú pozornosť a úsilie koncipovaniu rozvojových stratégií samospráv.

Dokument „Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Švábovce na roky 2023-2030“ (ďalej len „PHSR“) je strednodobý strategický dokument, ktorý na základe analýzy hospodárskej a sociálnej situácie stanovuje strategické ciele a priority v záujme budúceho rozvoja obce. Je prostriedkom na naplnenie vízie ďalšieho smerovania obce. Týmto programom sa uskutočňuje podpora rozvoja na lokálnej úrovni s dôrazom na hospodársku, sociálnu a environmentálnu oblasť. Ide o program cielených opatrení, navrhnutý pre stimulovanie rozvoja obce v strednodobom horizonte.

Cieľom tohto dokumentu je navrhnúť funkčne trvalo udržateľnú rozvojovú stratégiu, zameranú na realizáciu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce so zreteľom na potreby jej obyvateľov. Tento dokument formuluje tak strategické ciele, ako aj konkrétne opatrenia a aktivity, realizáciou ktorých budú tieto ciele naplnené. PHSR nie je uzavretý dokument bez možnosti zmien. Práve naopak, je dokumentom živým, otvoreným, ktorý môže byť v prípade potreby kedykoľvek aktualizovaný, dopĺňovaný a upravovaný. Jeho význam a využitie spočíva predovšetkým v tom, že je spracovaný na základe prieskumu názorov a potrieb volených orgánov obce, jej obyvateľov, záujmových skupín, ako aj za spoluúčasti miestnych aktérov a odborníkov.

Ambíciou dokumentu je podať odpovede na tri základné a najdôležitejšie otázky:

1. Akí sme a kde sa nachádzame?
2. Kam sa chceme dostať?
3. Ako sa tam dostaneme?

Cieľom analytickej časti je identifikácia rozvojových faktorov a disparít obce (akí sme a kde sa nachádzame). Následne je v strategickej časti sformulovaná vízia, ktorá dáva odpoveď na druhú otázku (kam sa chceme dostať). Spôsob ako sa tam dostať je stanovený v stratégii rozvoja, ktorej úspešné naplnenie bude závislé od úspešnosti realizácie opatrení a aktivít, definovaných v programovej časti dokumentu.

Pri vypracovaní tohto programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja sa zohľadnili priority Národnej stratégie regionálneho rozvoja SR, ako aj jej vízia regionálneho rozvoja na Slovensku: Slovensko sa má stať krajinou s vysokou kvalitou života všetkých jeho obyvateľov. V záujme naplnenia dlhodobej vízie regionálneho rozvoja SR zameranej na rozvoj obcí, miest a regiónov, na zvyšovanie ich výkonnostného potenciálu a konkurencieschopnosti Národná stratégia regionálneho rozvoja SR stanovuje strategický cieľ: Integrovaným a výsledkovo orientovaným prístupom k regionálnemu rozvoju a na základe využitia vnútorného potenciálu regiónov zvýšiť do roku 2030 ich adaptabilitu, konkurencieschopnosť a výkonnosť pri súčasnom zvyšovaní kvality života obyvateľov a pri rešpektovaní princípov udržateľného rozvoja.

Zámer spracovania Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Švábovce na roky 2023-2030

Formulár 1 (Ú1): Zámer spracovania PHSR

Zámer spracovania PHSR	
Názov dokumentu	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Švábovce na roky 2023-2030
Forma spracovania	<p>Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Švábovce na roky 2023-2030 (ďalej len „PHSR 2023-2030“) bude spracovaný podľa aktuálneho znenia zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov.</p> <p>Spracovanie dokumentu bude rešpektovať princíp partnerstva. Vykonané bude participatívnym spôsobom so zapojením zamestnancov obecného úradu, poslancov OcZ, širokej verejnosti a externých odborníkov.</p> <p>PHSR bude vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými tak v Národnej stratégii regionálneho rozvoja, ako aj v Programe hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja.</p>
Riadenie procesu spracovania	<p>Za riadenie procesu spracovania zodpovedá riadiaci tím zložený zo zástupcov obce a zhotoviteľa. Členmi riadiaceho tímu sú:</p> <p>Za obec: <u>Koordinátor riadiaceho tímu</u> Mgr. Juraj Šimko – starosta obce</p> <p>Za zhotoviteľa: <u>Člen riadiaceho tímu</u> RNDr. Radomír Babiak, PhD. – externý odborník</p> <p>Riadiaci tím zodpovedá za:</p> <ul style="list-style-type: none"> - celkovú koordináciu spracovania PHSR 2023-2030, - zostavenie Zámeru spracovania PHSR, - spracovanie analýzy vnútorného a vonkajšieho prostredia, - spracovanie východísk pre strategickú časť, - vypracovanie strategickej vízie, - vypracovanie sumárneho návrhu aktivít a projektov ako východisko pre Akčný plán, - stanovenie termínov realizácie aktivít, projektov (roky) a odhad ich financovania (výška a zdroje financovania), - spracovanie akčného plánu na daný rozpočtový rok s výhľadom na 2 roky, - vytvorenie systému monitorovania, hodnotenia a aktualizácie PHSR, - spracovanie finančnej časti vo forme Finančného rámca pre realizáciu PHSR, - finalizáciu dokumentu a jeho predloženie zastupiteľstvu na schválenie.
Obdobie spracovania	Október - november 2023
Financovanie spracovania	Z rozpočtu obce.

Zdroj: Weisová, Bernátová 2012, vlastné spracovanie

Formulár 2 (Ú2): Harmonogram spracovania PHSR

Harmonogram spracovania PHSR (2023)												
Mesiac	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Úvod										X		
Analytická časť										X		
Strategická časť										X		
Programová časť										X		
Realizačná časť										X	X	
Finančná časť											X	
Záver											X	

Zdroj: Weisová, Bernátová 2012, vlastné spracovanie

Formulár 3 (Ú8): Štruktúra dokumentu

Úvod

táto časť zahŕňa:

- stručný popis kontextu vzniku a chronológie prípravy PHSR,
- stručné zhrnutie východiskových koncepcných dokumentov, týkajúcich sa vymedzeného územia,
- zámer spracovania PHSR.

Analytická časť

táto časť zahŕňa:

- kompletnú analýzu vnútorného prostredia na základe overeného súboru kvantitatívnych a kvalitatívnych dát podľa jednotlivých oblastí vrátane finančnej a hospodárskej situácie,
- analýzu silných a slabých stránok územia,
- identifikáciu hlavných vonkajších faktorov rozvoja územia (výber hlavných faktorov),
- analýzu príležitostí a ohrození pre rast a rozvoj územia (posúdenie hlavných faktorov z hľadiska príležitostí a ohrození),
- SWOT analýzu (súhrnná tabuľka),
- analýzu možných rizík a hrozieb, identifikáciu kritických oblastí rozvoja,
- identifikáciu východísk a možných riešení.

Strategická časť

táto časť zahŕňa:

- víziu územia,
- formuláciu a návrh stratégie,
- výber a popis strategických cieľov v jednotlivých politikách – oblastiach rozvoja (hospodárska, sociálna, environmentálna).

Programová časť

táto časť zahŕňa:

- konkrétne opatrenia a projekty vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám,
- súbor ukazovateľov výsledkov a dosahov vrátane východiskových a cieľových hodnôt.

Realizačná časť

táto časť zahŕňa:

- popis úloh jednotlivých partnerov pri realizácii PHSR,
- popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie PHSR, spôsob komunikácie, kooperácie a koordinácie,
- stručný popis komunikačnej stratégie PHSR k jednotlivým cieľovým skupinám,
- systém monitorovania a hodnotenia,
- akčný plán na daný rozpočtový rok s výhľadom na 2 roky – vecný a časový harmonogram realizácie jednotlivých opatrení a projektov.

Finančná časť

táto časť zahŕňa:

- indikatívny finančný plán na celú realizáciu PHSR,
- model viaczdrojového financovania jednotlivých opatrení, aktivít (projektov) za účasti sociálno-ekonomických partnerov v území v prepojení na programový rozpočet obce,
- hodnotiacu tabuľku pre výber projektov.

Záver

táto časť zahŕňa:

- informáciu o schválení a zverejnení PHSR.

Prílohy

táto časť zahŕňa:

- Zoznam informačných zdrojov použitých v PHSR (východiskové strategické a koncepčné dokumenty, súvisiaca legislatíva),
- Zoznam skratiek použitých v PHSR.

Analytická časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Analytická časť PHSR obsahuje komplexné zhodnotenie a analýzu východiskovej situácie obce s väzbami na širšie územie – analýzu aktuálneho stavu, v akom sa obec nachádza. Definuje vnútorný potenciál územia a limitujúce faktory rozvoja obce. Sú v nej prezentované odhady budúceho vývoja obce, ako aj možné riziká a ohrozenia vo väzbe na existujúce stratégie a koncepcie a využívanie vnútorného potenciálu územia.

Zoznam analyzovaných východiskových koncepčných dokumentov a dát

Pri spracovaní Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Švábovce na roky 2023-2030 boli analyzované a zohľadnené už existujúce programovacie a plánovacie dokumenty:

Tabuľka 1: Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov

Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov			
Názov dokumentu	Platnosť dokumentu	Úroveň dokumentu	Zdroj
Územný plán obce Švábovce	priebežne	lokálna	Obecný úrad Švábovce
Povodňová dokumentácia obce	priebežne	lokálna	Obecný úrad Švábovce
Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja na roky 2021-2030	2021-2030	regionálna	http://po-kraj.sk
Územný plán veľkého územného celku Prešovského kraja	priebežne	regionálna	http://po-kraj.sk
Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030	do 2030	národná	www.mirri.gov.sk
Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001	od 2001	národná	www.mindop.sk
Stratégia rovnosti, inklúzie a participácie Rómov do roku 2030	do 2030	národná	www.minv.sk
Partnerská dohoda 2021-2027	2021-2027	národná	www.partnerskadohoda.gov.sk
Operačný program Slovensko 2021-2027	2021-2027	národná	www.partnerskadohoda.gov.sk
Agenda 2030	do 2030	nadnárodná	www.mirri.gov.sk

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

Okrem rôznych koncepčných dokumentov bolo pri spracovaní dokumentu použité aj veľké množstvo dát rôzneho charakteru. Ich prehľad zobrazuje nasledujúca tabuľka.

Tabuľka 2: Zoznam použitých kvalitatívnych a kvantitatívnych dát

Zoznam použitých kvalitatívnych a kvantitatívnych dát		
Oblasť dát/téma	Zdroj údajov	Webová stránka
Obyvateľstvo	Obec Švábovce Štatistický úrad SR Databáza regionálnej štatistiky Ústredie práce sociálnych vecí a rodiny Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021	www.obecsvabovce.sk www.statistics.sk datacube.statistics.sk www.upsvar.sk www.scitanie.sk
Bývanie	Obec Švábovce Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021	www.obecsvabovce.sk www.scitanie.sk
Hospodárstvo	Obec Švábovce Štatistický úrad SR Databáza regionálnej štatistiky Obchodný register Živnostenský register	www.obecsvabovce.sk www.statistics.sk datacube.statistics.sk www.orsr.sk www.zrsr.sk
Školstvo a vzdelávanie	Obec Švábovce Centrum vedecko-technických informácií	www.obecsvabovce.sk www.cvtisr.sk
Zdravotníctvo	Obec Švábovce	www.obecsvabovce.sk
Sociálna sféra	Obec Švábovce Ústredie práce sociálnych vecí a rodiny	www.obecsvabovce.sk www.upsvar.sk

Zdroj: vlastné spracovanie

A.I Analýza vnútorného prostredia

Poloha katastrálneho územia a prírodné pomery

Obec Švábovce leží v Prešovskom kraji, v okrese Poprad. Jej katastrálne územie susedí s katastrálnymi územiami Hozelca, Hranovnice, Spišského Štiavnika, Hôrky, Žakoviec a s katastrálnym územím Stráží pod Tatrami - mestskou časťou Popradu. Samotná obec Švábovce pozostáva až z 5 samostatných sídelných jednotiek: Úsvit, Baňa, Sever, centrum obce a osada.

Geologická stavba územia nie je veľmi pestrá – väčšina územia je tvorená vrchnou kriedou a paleogénom vnútorných Karpát (ide o flyš, tvorený pieskovecami a vápnitými ílovcami, reprezentovaný najmä hutnianskym a zubereckým súvrstvom). Úzky pás prechádzajúci juhom katastrálneho územia obce tvorí mladšie paleozoikum vnútorných Karpát (permské zlepenice, pieskovce, pestré ílovité bridlice a vulkanity reprezentované maluzinským, knolským a cejkovským súvrstvom). Z hľadiska geomorfologického členenia patrí väčšina katastrálneho územia obce do Alpsko-Himalájskej sústavy, podsústavy Karpaty, provincie Západné Karpaty, subprovincie Vnútorné Západné Karpaty, Fatransko-tatranskej oblasti, celku Podtatranská kotlina, podcelku Popradská kotlina a časti Vrbovská pahorkatina. Južná časť katastrálneho územia obce však už patrí do celku Kozie chrby a podcelku Dúbrava.

Hydrologicky patrí väčšina katastra obce do úmoria Čierneho mora a povodia Hornádu. Obcou prechádza hlavné európske rozvodie, severná časť katastra obce je odvodňovaná riekou Poprad a je teda súčasťou baltského úmoria. Sústavu vodných tokov v území tvoria predovšetkým Gánovský potok (prítok Hornádu) a Hozelecký potok (prítok Popradu). Tie sú dopĺňané sústavou bezmenných vodných tokov. Rieky a potoky na území obce majú snehovo-dažďový režim odtoku s najvyššou vodnosťou v marci až máji (s najvyššími prietokmi v apríli) a najnižšou vodnosťou v januári až februári, resp. septembri až októbri. Kataster obce leží v hydrogeologickom rajóne PQ 115 (paleogén Hornádskej a časti Popradskej kotliny). Celé územie obce patrí do chladnej klimatickej oblasti, okrsku C1 (mierne chladný, veľmi vlhký s júlovou teplotou od 12° do 16°C). Územie obce je málo bohaté na vlahu – priemerný ročný úhrn zrážok sa pohybuje na úrovni 500-550 mm. V januári dosahuje úhrn zrážok okolo 20-30 mm, v júli cca 60-80 mm.

Z pôdnych typov v katastri obce absolútne prevažujú kambizeme. Vo väčšine územia ide o kambizeme pseudoglejové nasýtené, sprievodné pseudogleje modálne a kultizemné, lokálne gleje. V južnej časti katastra ide o kambizeme modálne kyslé, sprievodné kultizemné a rankre. V centrálnej časti katastra sa vyskytujú pararendziny kambizemné a kambizeme rendzinové. Z hľadiska fyto geografického členenia patrí kataster obce do ihličnatej fyto geograficko-vegetačnej zóny, okresu Popradská kotlina. Zoogeografické členenie terestrického biocyklu zaraďuje územie obce do provincie listnatých lesov podkarpatského úseku.

Kvalita životného prostredia

Ochrana prírody a krajiny

Z aspektu územnej ochrany prírody leží kataster obce Švábovce v území s I. stupňom ochrany prírody a krajiny (ktorým je podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny územie celej Slovenskej republiky). Priamo v katastri obce leží prírodná rezervácia Švábovská stráň. Ide o PR v štátnej správe TANAP-u s rozlohou 18,25 ha (v rámci katastra Švábovci aj Hôrky). Priamo na území platí 4. stupeň ochrany, pričom vo vzdialenosti 100 m smerom von od hranice platí, v rámci ochranného pásma, 3. stupeň ochrany. Ide o botanicky výnimočne bohaté územie - alpský bioregión. Nachádza sa tu teplomilné spoločenstvo s hlaváčikom jarným (*Adonis vernalis*).

Z hľadiska medzinárodných chránených území, patriacich do siete NATURA 2000, zasahuje do katastra obce Švábovce územie európskeho významu – Gánovské slaniská. Toto územie prechádza cez katastre troch obcí – Hozelec, Hôrka a Švábovce. Celá plocha Gánovských slanísk patriaca pod správu TANAP-u

zaberá cez 45,5 ha a tvorí alpský biogeografický región. Na území platí 4. stupeň ochrany. Predmetom ochrany sú viaceré biotopy (vnútrozemské slaniská a slané lúky, suchomilné travinnobylinné a krovinné porasty na vápnitom podloží, vlhkomilné vysokobylinné lemové spoločenstvá na poriečnych nivách od nížin do alpínskeho stupňa, nížinné a podhorské kosné lúky a slatiny s vysokým obsahom báz). Z druhového hľadiska je na území predmetom ochrany Pimprlík mokradový (*Vertigo angustior*). Lokalita sa vyznačuje výskytom biotopov vnútrokarpatských travertínových slanísk - minerálnych prameňov s tvorbou travertínových nánosov a vysoko slaných mokradových lúk s vzácnymi rastlinnými endemickými spoločenstvami.

Podľa Informačného systému environmentálnych záťaží, vedeného Ministerstvom životného prostredia SR, nie sú na území obce Švábovce evidované žiadne environmentálne záťaže.

Ochrana pred povodňami

Z hľadiska manažmentu povodí sa v obci Švábovce žiadne problémové lokality s výraznejším rizikom záplav nenachádzajú, v obci sa záplavy (či už z dôvodu výdatnejších, dlhotrvajúcich zrážok alebo z dôvodu privalových dažďov) prakticky nevyskytujú.

Odpadové hospodárstvo

Systém zberu komunálnych odpadov je v obci nastavený podľa reálnych potrieb obyvateľov a zabezpečuje sa v súlade s ustanoveniami zákona NR SR č. 79/2015 Z. z. o odpadoch v znení neskorších predpisov. Úroveň vytriedenia komunálneho odpadu je však podpriemerná, za rok 2022 dosiahla hodnotu 40 %. Obec teda v tomto ukazovateli ešte stále zaostáva za cieľmi v oblasti nakladania s odpadmi, stanovenými pre Slovenskú republiku (dosiahnuť mieru recyklácie na úrovni 60 %).

Na zber zmesového komunálneho odpadu sa používajú KUKA nádoby alebo veľkoobjemové kontajnery (VOK). V obci je zavedený kalendárový systém zberu zmesového odpadu – všetky nádoby na zmesový odpad sa vyvážajú v pravidelných intervaloch. Na triedený zber papiera, plastov, kovov, skla a kompozitných obalov sa používajú plastové vrecia alebo kontajnery. V záujme kvalitnejšieho a efektívnejšieho nakladania s odpadmi v obci by bolo vhodné vybudovať zberný dvor a malú kompostáreň (tzv. obecné kompostovisko).

Obyvateľstvo

Počet obyvateľov a pohyb obyvateľstva

Nasledujúca tabuľka zobrazuje základné parametre stavu a pohybu obyvateľstva obce Švábovce za posledných 10 rokov. Počet obyvateľov sa v tomto období zvýšil až o 241 (z 1 402 v roku 2013 na 1 643 v roku 2022).

Tabuľka 3: Základné charakteristiky stavu a pohybu obyvateľstva

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Počet obyvateľov (k 31.12.)	1402	1431	1465	1502	1538	1551	1570	1596	1620	1643
Živonarodení	22	18	19	18	23	18	24	20	29	23
Zomrelí	7	15	6	7	6	11	7	11	12	13
Bilancia prirodzeného pohybu	15	3	13	11	17	7	17	9	17	10
Priťahovaní	22	39	36	42	35	20	17	30	35	32
Vystáňovaní	14	13	15	16	16	14	15	13	21	19
Migračné saldo	8	26	21	26	19	6	2	17	14	13

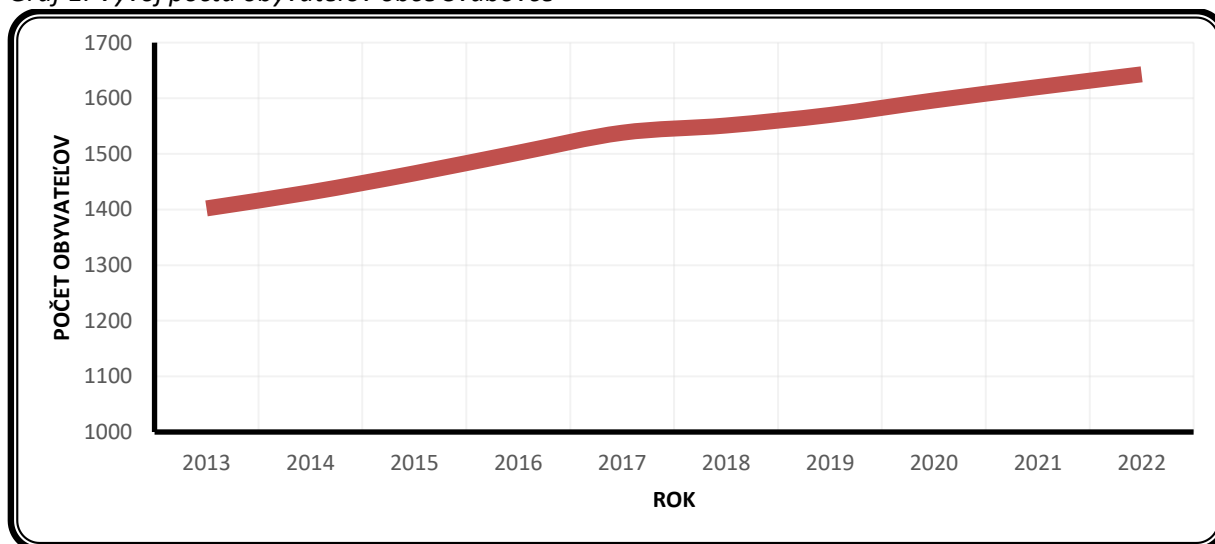

Bilancia celkového pohybu	23	29	34	37	36	13	19	26	31	23
Hr.m. živorodenosti (‰)	15,7	12,6	13,0	12,0	15,0	11,6	15,3	12,5	17,9	14,0
Hr.m. úmrtnosti (‰)	5,0	10,5	4,1	4,7	3,9	7,1	4,5	6,9	7,4	7,9
Hr.m. prirodzeného prírastku (‰)	10,7	2,1	8,9	7,3	11,1	4,5	10,8	5,6	10,5	6,1
Hr.m. imigrácie (‰)	15,7	27,3	24,6	28,0	22,8	12,9	10,8	18,8	21,6	19,5
Hr.m. emigrácie (‰)	10,0	9,1	10,2	10,7	10,4	9,0	9,6	8,1	13,0	11,6
Hr.m. migračného salda (‰)	5,7	18,2	14,3	17,3	12,4	3,9	1,3	10,7	8,6	7,9
Hr.m. celkového prírastku (‰)	16,4	20,3	23,2	24,6	23,4	8,4	12,1	16,3	19,1	14,0

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné prepočty

Vývoj počtu obyvateľov obce Švábovce za ostatných 10 rokov má prudko stúpajúci trend. V porovnaní s rokom 2013 bol počet obyvateľov obce na konci roku 2022 až o 17 % vyšší.

Graf 1: Vývoj počtu obyvateľov obce Švábovce

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Úroveň natality za posledných 10 rokov mala pomerne vyrovnaný priebeh, keď sa pohybovala v rozmedzí cca 13-18 ‰. Počet narodených detí sa v obci medziročne pohyboval v rozmedzí 18-29. Priemerná hodnota ukazovateľa hrubej miery živorodenosti za celé hodnotené obdobie, teda za posledných 10 rokov, bola v Švábovciach 14,0 ‰. Obec teda v tomto ukazovateli dosahuje veľmi priaznivé hodnoty. Pre porovnanie, v okrese Poprad sa hr. m. živorodenosti pohybuje na úrovni cca 10,5 ‰, v Prešovskom kraji 12,5 ‰ a v Slovenskej republike na úrovni cca 10,5 ‰.

Medziročný vývoj počtu zomrelých mal, podobne ako u živonarodených, taktiež pomerne vyrovnaný priebeh. Najmenej zomrelých za posledných 10 rokov bolo v rokoch 2015 a 2017 (zhodne po 6 osôb), najviac v roku 2014 (15 osôb). Úroveň mortality sa teda pohybovala v rozmedzí od 3,9 po 10,5 ‰, pričom priemer za posledných 10 hodnotených rokov bol v Švábovciach len 6,2 ‰. V obci teda môžeme pozorovať oveľa nižšiu mieru úmrtnosti akú má Slovenská republika (cca 13,5 ‰), Prešovský kraj (12,0 ‰) i okres Poprad (cca 12,0 ‰).

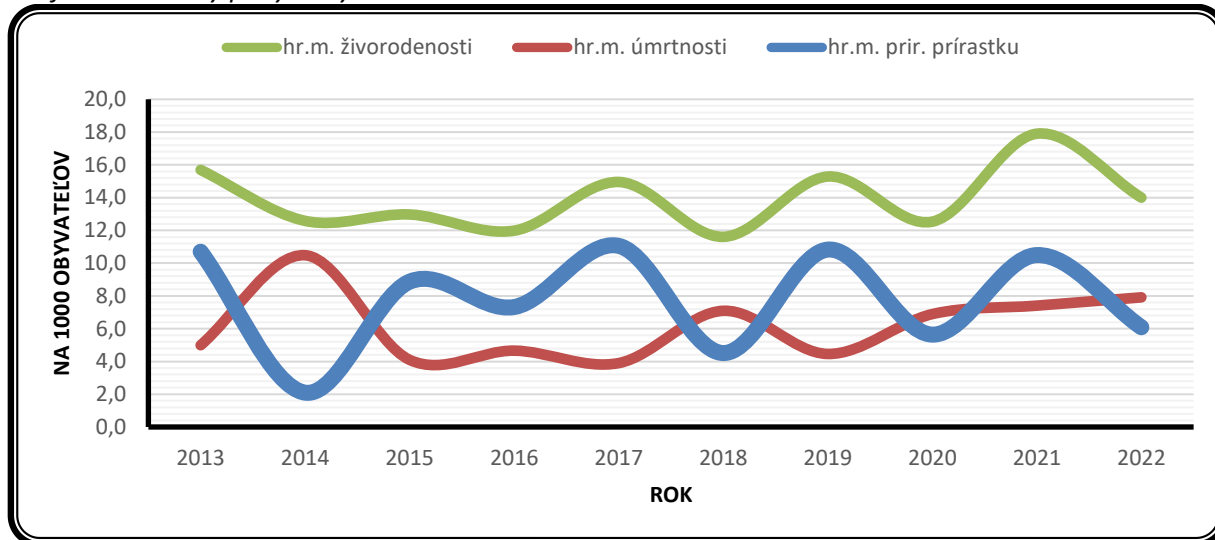
Takéto hodnoty hrubej miery živorodenosti a hrubej miery úmrtnosti sa odzrkadľujú v bilancií prirodzeného pohybu obyvateľstva Švábovci. Obec bola počas celého hodnoteného obdobia populačne zisková, negatívnu bilanciu prirodzeného pohybu nezaznamenala ani raz. Hrubá miera

prirodzeného prírastku sa v posledných 10 rokoch pohybovala v rozmedzí od 2,1 ‰ po 11,1 ‰. Z dôvodu takejto kombinácie natality s mortalitou bola reprodukcia obyvateľstva za posledných 10 rokov veľmi priaznivá. Celkovo možno konštatovať, že prirodzenými populačnými procesmi dochádzalo v obci k výraznému prírastku obyvateľov.

Graf 2: Prirodzený pohyb obyvateľstva v rokoch 2013-2022

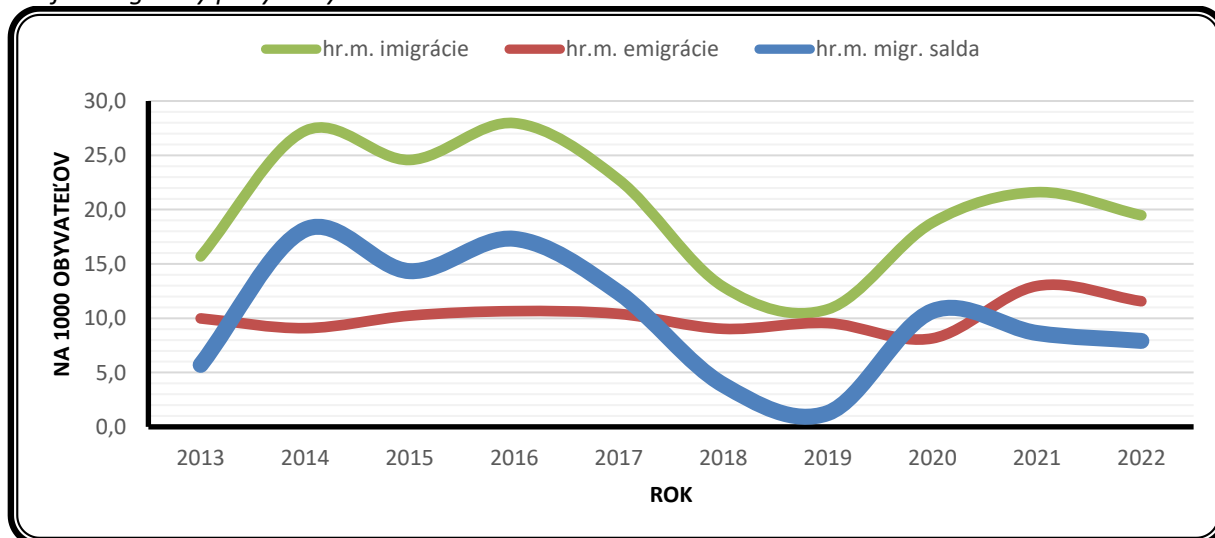

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Podobne ako vývoj prirodzeného pohybu, aj vývoj z hľadiska migračného pohybu je v obci veľmi pozitívny (dokonca v ešte vyššej miere). Hrubá miera imigrácie sa v obci za posledných 10 rokov pohybovala v priemere na úrovni 20,2 ‰ (priemerne sa ročne prisťahovalo 30,8 osoby). Hrubá miera emigrácie v hodnotenom období dosahovala oveľa nižšie hodnoty, pričom jej priemerná úroveň bola 10,2 ‰ (v priemere 15,6 vystáhaných osôb ročne).

Výsledkom hore uvedených procesov bol veľmi priaznivý vývoj migračného salda, ktoré sa pohybovalo v rozmedzí od +2 osoby v roku 2019 po +26 osôb v rokoch 2014 a 2016. Kladné migračné saldo obec pritom zaznamenala každý rok, záporné migračné saldo nezaznamenala ani raz. Celé hodnotené obdobie teda obec vykazuje pozitívnu bilanciu migračného salda. Možno teda konštatovať, že trend vývoja za posledných 10 rokov je veľmi priaznivý.

Graf 3: Migračný pohyb obyvateľstva v rokoch 2013-2022

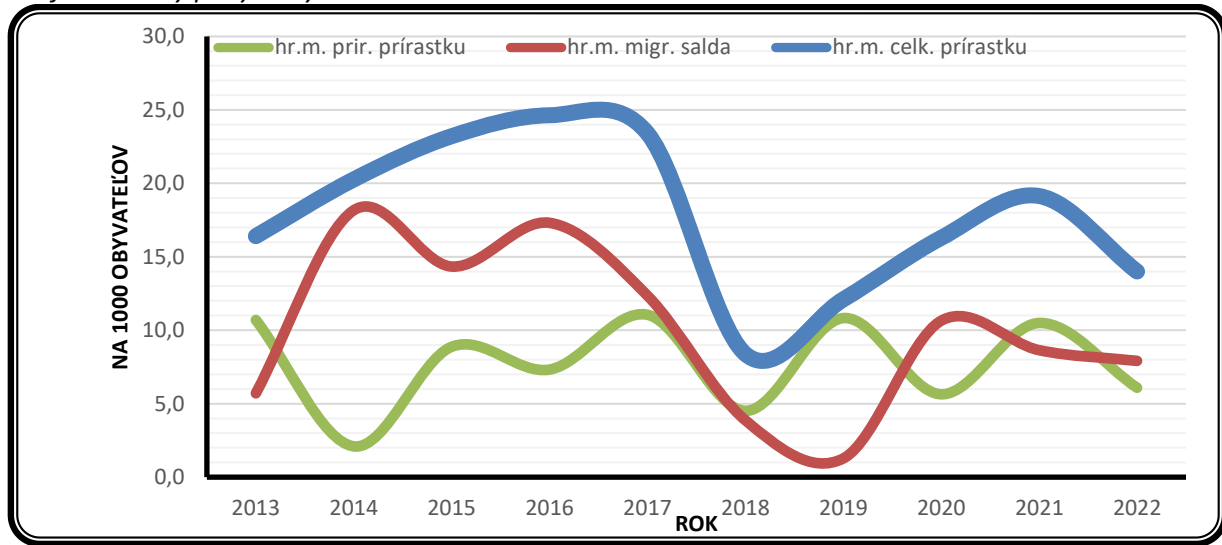
Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Hrubá miera prirodzeného prírastku dosahovala počas celého hodnoteného obdobia kladné hodnoty (viac ľudí sa každý rok narodilo ako zomrelo), čiže prirodzenými populačnými procesmi počet obyvateľov každoročne rástol. Podobne, aj hrubá miera migračného salda dosahovala každý rok kladné hodnoty, znamenajúce migračný prírastok obyvateľstva (viac ľudí sa do obce každý rok prisťahovalo ako sa z nej vysťahovalo).

Výsledkom kombinácie vyššie popísaných prirodzených populačných procesov a migračných procesov je výrazný celkový prírastok obyvateľov obce Švábovce. Celkovú situáciu ohľadne populačného vývoja v obci možno teda hodnotiť mimoriadne pozitívne (keďže počet obyvateľov zo strednodobého hľadiska prudko rastie).

Graf 4: Celkový pohyb obyvateľstva v rokoch 2013-2022

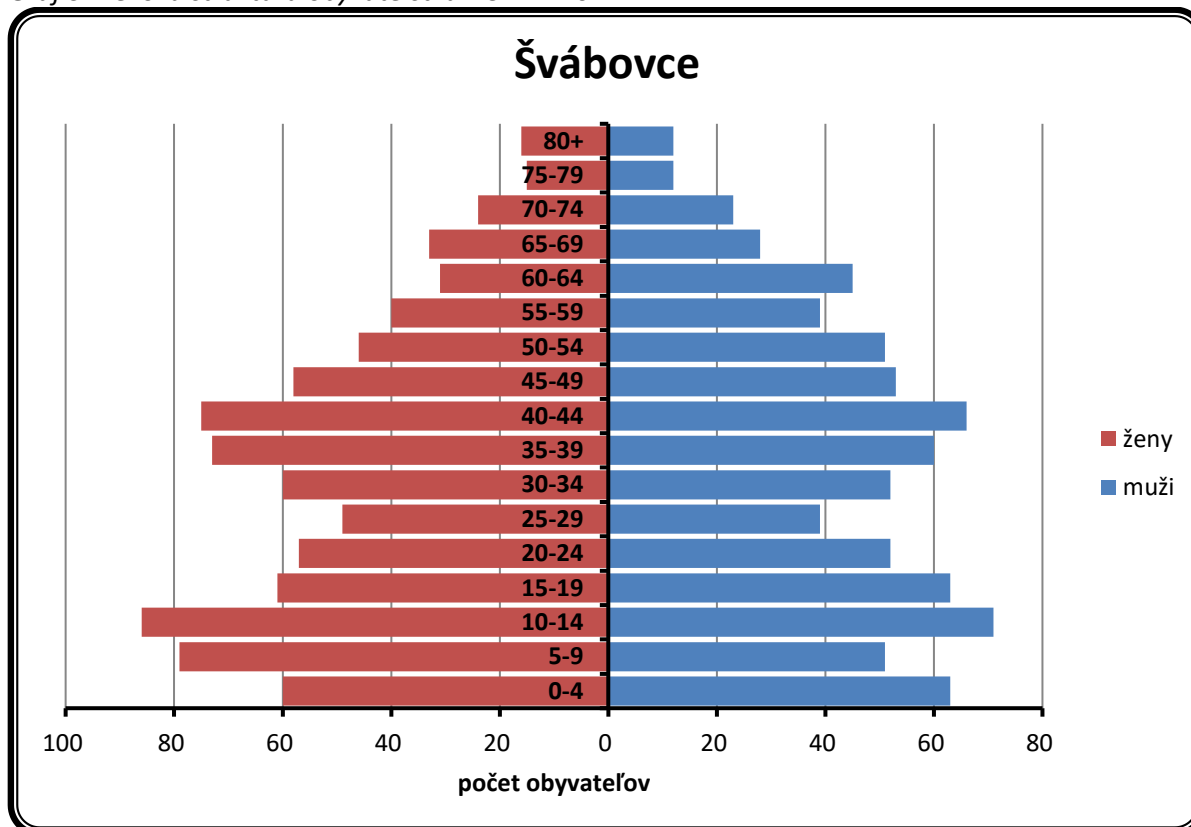
Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Štruktúra obyvateľov podľa pohlavia a veku

Veková pyramída obyvateľstva Švábovciac ukazuje, že v obci sa z pohľadu demografickej reprodukcie aktuálne nachádza stacionárny typ populácie, keďže početnosť predreprodukčnej zložky (0-14 r.) je v rovnováhe s početnosťou poreprodukčnej (nad 50 r.) zložky obyvateľstva (v pomere 410 k 415 k 31.12.2022). Najvyššie zastúpenie v štruktúre obyvateľstva Švábovciac majú vekové skupiny (podľa poradia) 10-14 ročných (157 obyvateľov), 40-44 ročných (141) a 35-39 ročných (133 obyvateľov). K 31.12.2022 tu spomedzi 1 643 obyvateľov žilo 410 detí do 14 rokov a len 163 seniorov vo veku nad 65 rokov. Zo spomínaných 1 643 obyvateľov tu k uvedenému dátumu žilo 780 mužov a až 863 žien. V nadväznosti na typ vekovej pyramídy a typ populácie možno konštatovať, že z dlhodobého hľadiska bude prostredníctvom prirodzeného pohybu počet obyvateľov obce (pri nezmenených podmienkach) stagnovať.

Graf 5: Veková štruktúra obyvateľstva k 31.12.2022

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Obyvateľstvo obce starne. Ako vidieť z nasledujúcej tabuľky, priemerný vek obyvateľstva sa za ostatných 10 rokov zvýšil z 32,95 na 34,41 rokov. V porovnaní so Slovenskou republikou však v obci žije výrazne mladšie obyvateľstvo, to zároveň starne pomalším tempom ako je priemer SR.

Tabuľka 4: Vývoj priemerného veku obyvateľstva

Priemerný vek / rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Švábovce	32,95	32,87	33,19	33,45	33,70	34,00	34,19	34,32	34,28	34,41
Slovenská republika	39,60	39,87	40,13	40,37	40,59	40,82	41,06	41,26	41,39	41,62

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

V štruktúre obyvateľstva vo vzťahu k ekonomickej aktivite, teda podľa produktívnych vekových skupín, prevláda predproduktívna zložka (0-14 r.) nad poproduktívnou zložkou (65+ r.) obyvateľstva, pričom podiel produktívnej zložky je 65,1 %.

Tabuľka 5: Veková štruktúra obyvateľov podľa produktívnych vekových skupín

k 31.12.2022	Počet obyvateľov	Veková štruktúra obyvateľov					
		počet			podiel (%)		
		0-14	15-64	65+	0-14	15-64	65+
Švábovce	1 643	410	1070	163	25,0	65,1	9,9

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Národnostná a konfesionálna štruktúra

Národnostné zloženie obyvateľstva Švábovci bolo v čase Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 takmer homogénne, keďže v ňom podľa jeho výsledkov výrazne dominovala slovenská národnosť s 95,2 % obyvateľov (1513 z 1589 osôb).

Tabuľka 6: Štruktúra obyvateľov podľa národnosti

Národnosť	Počet obyvateľov	Podiel (%)
slovenská	1 513	95,2
maďarská	2	0,1
rómska	45	2,8
česká	10	0,6
iná	5	0,3
nezistená	14	0,9
SPOLU	1 589	100,0

Zdroj: SODB 2021

Tieto výsledky sú však skreslené, nakoľko obyvatelia rómskej národnosti majú tendenciu hlásiť sa (z rôznych dôvodov) najmä k slovenskej národnosti (ale aj iným). Podľa kvalifikovaného odhadu publikovaného v Atlase rómskych komunít (2019) žilo v obci Švábovce v čase výskumu z celkového počtu 1 541 obyvateľov 30 % Rómov (cca 460 osôb).

V konfesionálnej štruktúre obyvateľstva v čase Sčítania 2021 dominovalo rímskokatolícke vierovyznanie s 56,6 % obyvateľov (899 z 1589 obyvateľov), vyššie zastúpenie mala aj Evanjelická cirkev augsburského vyznania (29,2 %; 464 obyvateľov). K žiadnemu náboženstvu sa nehlásilo 8,2 % obyvateľov obce (130 osôb) a u 1,4 % obyvateľov (23 osôb) príslušnosť ku konfesiám zistená nebola (SODB 2021).

Tabuľka 7: Štruktúra obyvateľov podľa náboženského vyznania

Konfesia	Počet obyvateľov	Podiel (%)
bez náboženského vyznania	130	8,2
Rímskokatolícka cirkev	899	56,6
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	464	29,2
Gréckokatolícka cirkev	28	1,8
Reformovaná kresťanská cirkev	2	0,1
Pravoslávna cirkev	3	0,2
Kresťanské zbory	10	0,6
Apoštolská cirkev	5	0,3
Bratská jednota baptistov	5	0,3
Cirkev adventistov siedmeho dňa	4	0,3
Starokatolícka cirkev	1	0,1
budhizmus	1	0,1
islam	2	0,1
ostatné a nepresne určené kresťanské cirkvi	5	0,3
pohanstvo a prírodné duchovno	1	0,1
ad hoc hnutia	3	0,2
iné	3	0,2
nezistené	23	1,4
SPOLU	1 589	100,0

Zdroj: SODB 2021

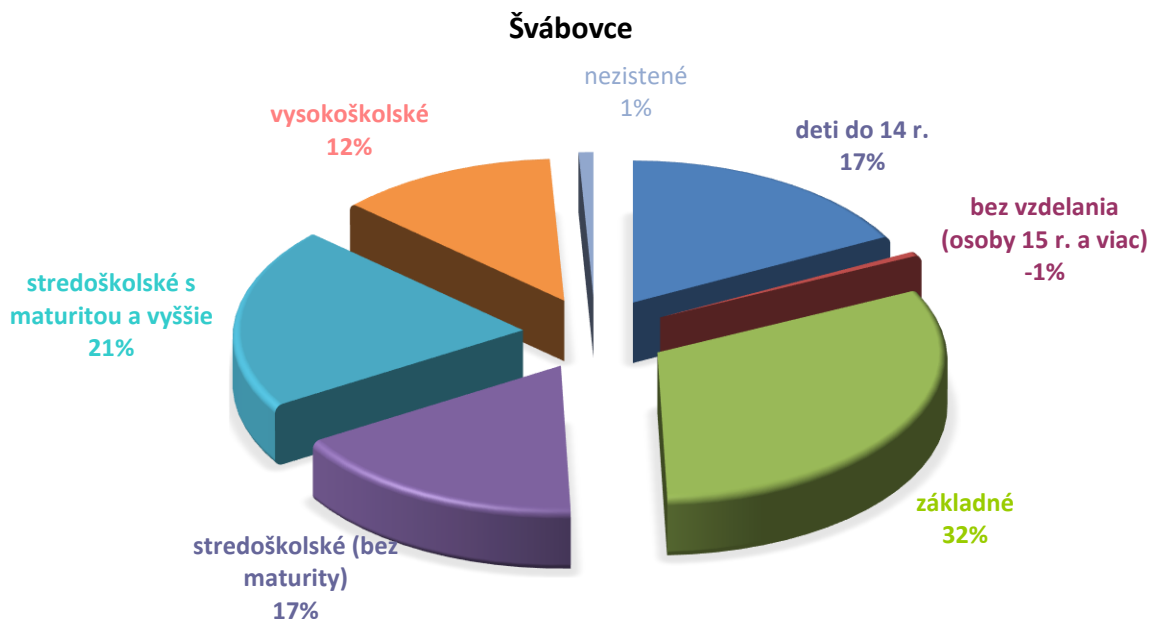

Vzdelanostná štruktúra

Podľa výsledkov Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 (SODB 2021) malo v tom čase (k 1.1.2021) až 32 % obyvateľov obce ako najvyššie dosiahnuté vzdelanie len základné vzdelanie (tzn. osoby vo veku 15 rokov a viac, ktoré neukončili žiadne vzdelanie + osoby s ukončeným základným vzdelaním). Stredoškolské vzdelanie bez maturity (max. výučný list) malo 17 % a stredoškolské vzdelanie s maturitou a vyššie 21 % obyvateľov Švábovciac. Vysokoškolské vzdelanie v roku 2021 malo 12 % obyvateľov obce.

Graf 6: Štruktúra obyvateľstva podľa najvyššieho ukončeného vzdelania

Zdroj: SODB 2021

Nezamestnanosť

Výrazným sociálno-ekonomickým javom spojeným s existenciou trhu práce je nezamestnanosť. Tá predstavuje jednak vážny ekonomický problém, pretože reprezentuje stratenú potenciálnu hodnotu celej ekonomiky, no zároveň je i významným sociálnym indikátorom, pretože, ako to dokazujú viaceré štúdie, je spojená s takými spoločenskými javmi, ako je zvýšená rozvodovosť, kriminalita, zlé mentálne a fyzické zdravie, rôzne sociálno-patologické javy a pod.

Existencia nezamestnanosti má teda silný vplyv na život samotných nezamestnaných. Strata zamestnania prináša pre jednotlivca rôzne negatívne dôsledky, ktoré sa netýkajú len poklesu životnej úrovne, spojeného s poklesom príjmu, ale aj výrazných zmien v každodennom živote, spoločenských vzťahoch, hodnotách, v sociálnych inštitúciách (najmä v rodine). Nezamestnaní majú menej priestoru pre prijímanie zásadných rozhodnutí o svojom živote a menšiu šancu rozvíjať svoje zručnosti. S výskytom nezamestnanosti, najmä dlhodobej, hrozí pre jednotlivca riziko asociálneho správania, spôsobené nadbytkom času, nudou, nedostatkom programu a povinností a vylúčením zo spoločnosti. Medzi najcitlivejšie a najzávažnejšie dôsledky nezamestnanosti patrí výskyt chudoby. Chudoba a nezamestnanosť sú totiž veľmi úzko korelujúce fenomény, spôsobujúce jednotlivcom ťažké sociálne a psychologické dôsledky.

Počet uchádzačov o zamestnanie sa v obci Švábovce za posledných 10 rokov pohyboval v rozmedzí 70 až 165. Miera nezamestnanosti sa teda v obci v ostatnom období pohybovala v rozpätí od 9,2 % (2018) po 21,8 % (2013), pričom k 31.12.2022 bola na úrovni 9,5 %. Pre porovnanie, k 31.12.2022 bola miera nezamestnanosti v okrese Poprad na úrovni 6,5 %, v Prešovskom kraji bola na úrovni 11,0 %

a v Slovenskej republike 6,6 %. V okolitých okresoch, s ktorými okres Poprad susedí, bola nasledovná: Liptovský Mikuláš 5,8 %, Brezno 7,8 %, Rožňava 15,8 %, Spišská Nová Ves 9,8 %, Levoča 10,5 % a Kežmarok 18,0 %.

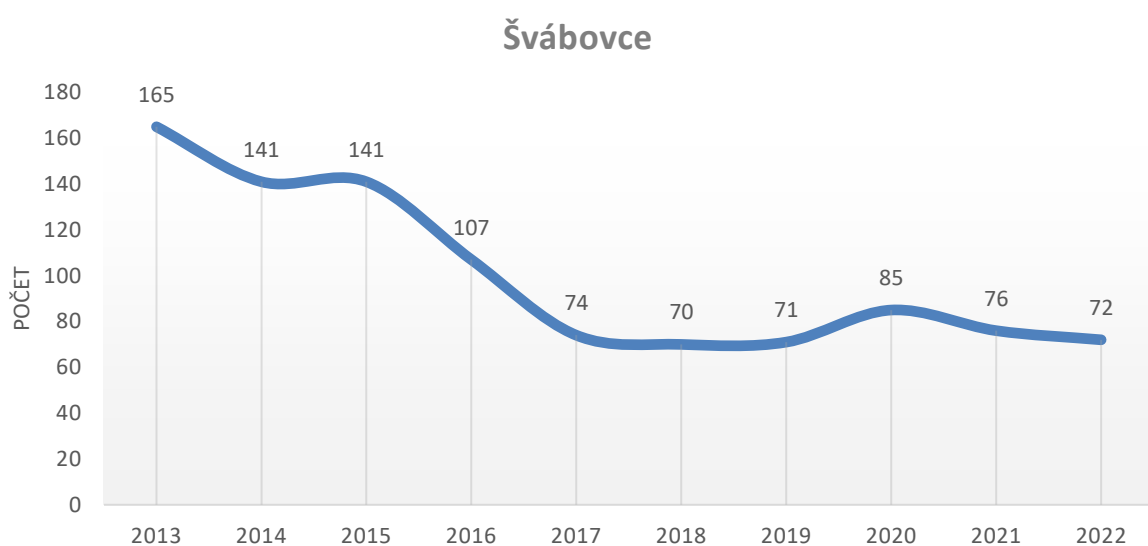
Tabuľka 8: Vývoj nezamestnanosti v obci

k 31.12.	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Počet UoZ	165	141	141	107	74	70	71	85	76	72
Miera nezamestnanosti* (%)	21,8	18,6	18,6	14,1	9,8	9,2	9,4	11,2	10,0	9,5

* Na výpočet miery nezamestnanosti bol použitý údaj o ekonomicky aktívnom obyvateľstve v obci zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021.

Zdroj: SODB 2021, UPSVaR, vlastné spracovanie

Graf 7: Počet evidovaných UoZ v rokoch 2013-2022 (k 31.12.)

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, UPSVaR, vlastné spracovanie

Na konci roku 2022 bolo v obci Švábovce prostredníctvom Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny evidovaných 72 uchádzačov o zamestnanie. Z tohto počtu bolo 34 mužov (47,2 %) a 38 žien (52,8 %). Ako ukazuje nasledujúca tabuľka, rozloženie UoZ podľa jednotlivých vekových skupín je rovnomerné. V obci teda neexistuje žiadna veková skupina, ktorá by bola v porovnaní s inými výraznejšie marginalizovaná.

Tabuľka 9: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2022

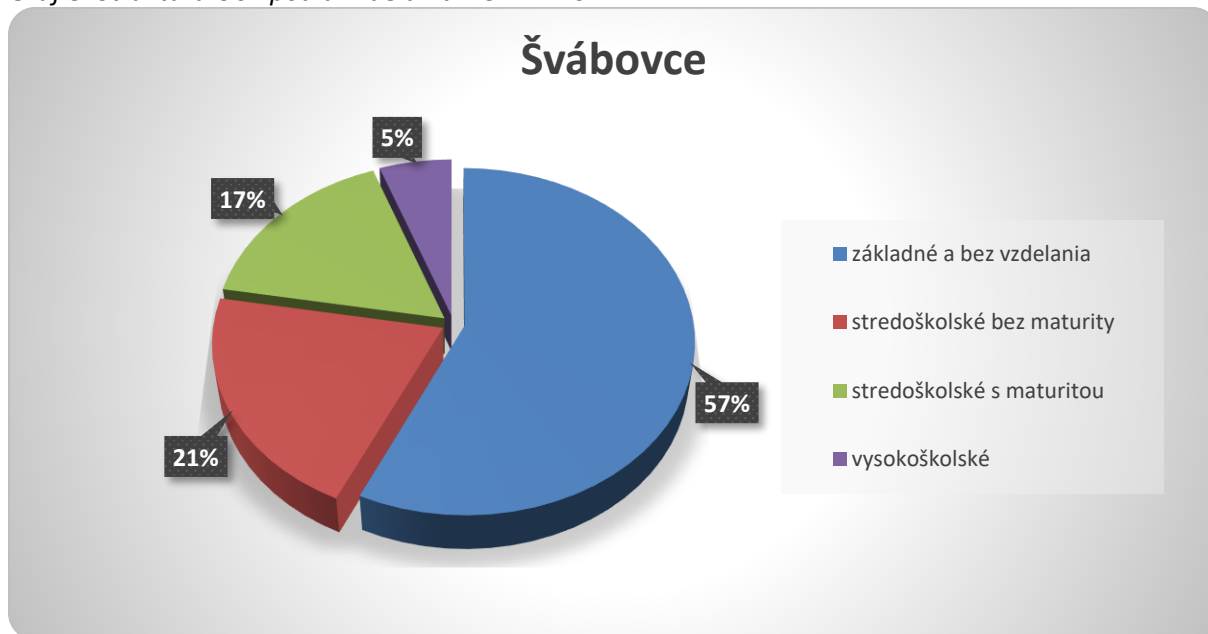
do 19 r.		20-29 r.		30-39 r.		40-49 r.		50-59 r.		nad 60 r.		UoZ spolu	
počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
2	2,8	15	20,8	13	18,1	18	25,0	20	27,8	4	5,6	72	100

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Vo všeobecnosti možno konštatovať, že so zvyšujúcim stupňom dosiahnutého vzdelania sa pre jednotlivých obyvateľov zvyšuje pravdepodobnosť uplatnenia na trhu práce. Z tohto hľadiska je v Švábovciach veľmi negatívnou skutočnosť, že zo 72 uchádzačov o zamestnanie na konci roku 2022 bolo až 57 % UoZ (41 osôb) s najvyšším ukončeným vzdelaním základným alebo bez vzdelania.

Graf 8: Štruktúra UoZ podľa vzdelania k 31.12.2022

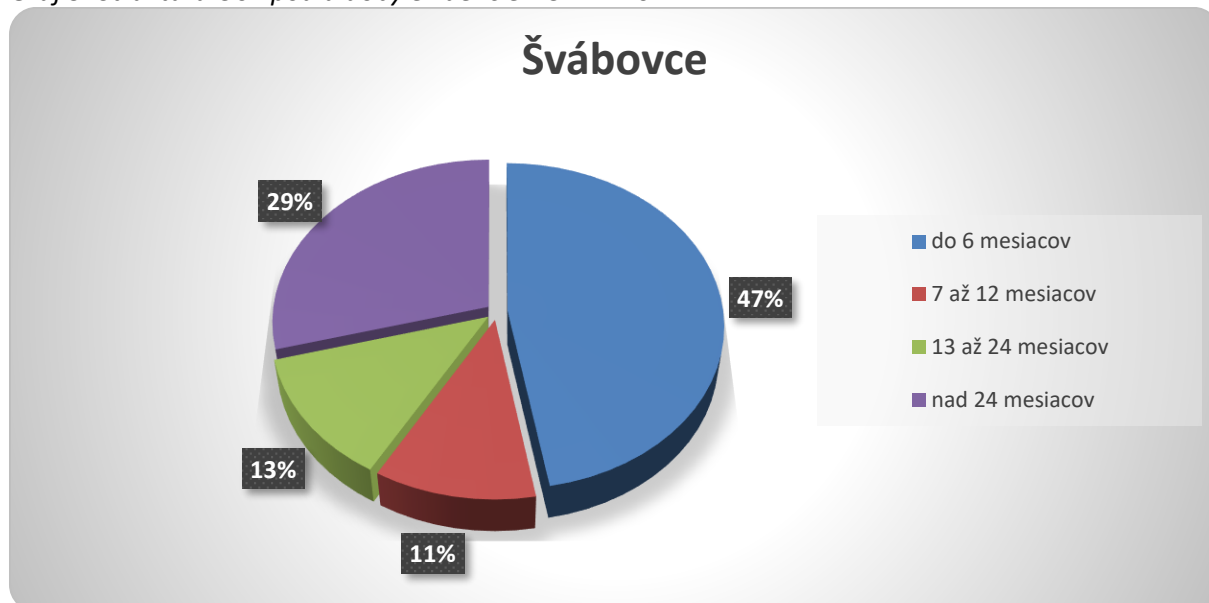
Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa doby evidencie patrí medzi najvýznamnejšie parciálne indikátory, poukazujúce na „zdravie“ ekonomickej a sociálnej sféry v tom – ktorom regióne. S nepriaznivou štruktúrou UoZ podľa doby evidencie (tzn. s vysokým podielom dlhodobo nezamestnaných osôb – nad 12 mesiacov) sa spájajú výrazné problémy ekonomickeho a sociálneho charakteru (vysoké sociálne dávky, „neschopnosť“ zamestnať takýchto obyvateľov, chudoba, sociálno-patologické javy a pod.). Z hľadiska štruktúry uchádzačov o zamestnanie podľa doby evidencie sa sleduje predovšetkým podiel dlhodobo nezamestnaných osôb na celkovej počte uchádzačov o zamestnanie, keďže dlhodobá nezamestnanosť patrí medzi výrazne negatívne ukazovatele socioekonomického rozvoja (resp. zaostalosti) daného regiónu.

V Slovenskej republike sa podiel krátkodobo nezamestnaných (menej ako 7 mesiacov) v roku 2022 pohyboval na úrovni cca 40 %, podiel strednodobo nezamestnaných (7 – 12 mesiacov) na úrovni cca 19 % a podiel dlhodobo nezamestnaných až okolo úrovne 41 % (pričom Slovenská republika a špeciálne regióny východného Slovenska vykazujú dokonca najvyšší podiel dlhodobo nezamestnaných obyvateľov v rámci všetkých regiónov Európskej únie). V Švábovciach bol k 31.12.2022 podiel dlhodobo nezamestnaných obyvateľov (nad 12 mesiacov) 42 %, pričom 29 % (21 UoZ) z celkovej počtu UoZ bolo nezamestnaných viac ako 2 roky.

Graf 9: Štruktúra UoZ podľa doby evidencie k 31.12.2022

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa klasifikácie zamestnaní (KZAM) nám zatrieduje nezamestnaných do skupín podľa toho, aký charakter malo pracovné miesto, ktoré zaujímal terajší uchádzač o zamestnanie bezprostredne pred tým, než bol zaradený do evidencie uchádzačov o zamestnanie. Jednotlivé zamestnania sú v KZAM rozdelené do tried podľa charakteru práce, zložitosti, zodpovednosti a kvalifikačnej náročnosti práce. Pri KZAM sa dôraz kladie na charakter pracovného miesta a nie na to, či zamestnanec v konkrétnom zamestnaní je viac alebo menej kvalifikovaný ako iný zamestnanec v rovnakom zamestnaní.

Najvyšší podiel v štruktúre UoZ podľa KZAM majú v Švábovciach pomocní a nekvalifikovaní pracovníci (32 UoZ zo 72; 44,4 %). Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci sú tí UoZ, ktorí v poslednom zamestnaní vykonávali práce vyžadujúce si vedomosti na úrovni základnej školy (ako napr. jednoduché a rutinné práce vyžadujúce ručné nástroje a fyzickú silu – upratovanie, čistenie, kopanie jám, zametanie ulíc, stráženie majetku, ručné balenie, manipulácie s nákladmi, dokladanie tovaru, pomocné práce, likvidovanie odpadov a pod.).

Tabuľka 10: Štruktúra UoZ podľa KZAM k 31.12.2022

Trieda KZAM	Počet UoZ	Podiel (%)
0 - Príslušníci ozbrojených síl	0	0,0
1 - Zákonodarcovia, riadiaci pracovníci	0	0,0
2 - Špecialisti	1	1,4
3 - Technici a odborní pracovníci	3	4,2
4 - Administratívni pracovníci	1	1,4
5 - Pracovníci v službách a obchode	6	8,3
6 - Kvalifikovaní pracovníci v poľnohospodárstve, lesníctve a rybárstve	0	0,0
7 - Kvalifikovaní pracovníci a remeselníci	6	8,3
8 - Operátori a montéri strojov a zariadení	16	22,2
9 - Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	32	44,4
N/A - neurčené	7	9,7
Spolu	72	100,0

* klasifikácia zamestnaní je vytvorená v súlade s medzinárodnou štandardnou klasifikáciou zamestnaní ISCO-08
Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Domový a bytový fond

Charakteristika bytového fondu vo Švábovciach je pomerne dobrá, rozdiely medzi jednotlivými sídelnými jednotkami obce sú však výrazné. Z hľadiska kvality domového fondu je najvyššia kvalita najmä v nových lokalitách IBV, najnižšia kvalita je v osade.

V čase Sčítania 2021 (SODB 2021) sa v obci nachádzalo spolu 348 domov, v ktorých bolo 377 bytov. V štruktúre domového fondu prevládali predovšetkým rodinné domy (322 domov; 92,5 %). V obci sa nachádzajú aj 4 bytové domy.

Napojenie na verejný vodovod priamo v dome malo v tom čase 319 domov (91,7 %). Žiadnu vodovodnú prípojku nemalo až 26 domov (7,5 %). Pripojenie na verejnú kanalizačnú sieť malo 309 domov (88,8 %), pričom až 27 domov (7,8 %) bolo úplne bez kanalizácie (tzn. ani verejná kanalizácia, septik, žumpa, ani domová čistička). V obci sa nachádzajú najmä veľmi veľké byty (s 5 a viac obytnými miestnosťami). Väčšina domov v obci bola síce postavená počas socializmu, v ostatných cca 10 rokoch však možno v obci pozorovať výraznú výstavbu nových rodinných domov.

Tabuľka 11: Počet domov podľa typu domu

Typ domu	Počet domov	Podiel (%)
rodinný dom	322	92,5
bytový dom	4	1,2
polyfunkčná budova	0	0,0
ostatné budovy na bývanie	0	0,0
neskolaudovaný rodinný dom	17	4,9
núdzový objekt, neurčený na bývanie	1	0,3
inštitucionálne alebo kolektívne zariadenia	1	0,3
ostatné	3	0,9
nezistený	0	0,0
SPOLU	348	100,0

Zdroj: SODB 2021

Tabuľka 12: Štruktúra domov podľa typu vodovodnej prípojky

	v dome - z verejnej siete	v dome - vlastná	mimo domu - z verejnej siete	mimo domu - vlastná	bez prípojky	nezistený	Spolu
Počet domov	319	1	0	0	26	2	348
Podiel (%)	91,7	0,3	0,0	0,0	7,5	0,6	100,0

Zdroj: SODB 2021

Tabuľka 13: Štruktúra domov podľa typu kanalizačného systému

	septik, žumpa	prípojka na kanalizačnú sieť	domáca čistička odpadových vôd	bez kanalizácie	nezistený	Spolu
Počet domov	7	309	3	27	2	348
Podiel (%)	2,0	88,8	0,9	7,8	0,6	100,0

Zdroj: SODB 2021

Tabuľka 14: Byty podľa obytných miestností

	1 obytná miestnosť	2 obytné miestnosti	3 obytné miestnosti	4 obytné miestnosti	5 a viac obytných miestností	nezistené	Spolu
Počet bytov	20	48	68	89	150	2	377
Podiel (%)	5,3	12,7	18,0	23,6	39,8	0,5	100,0

Zdroj: SODB 2021

Tabuľka 15: Domy podľa obdobia výstavby

	pred r. 1919	1919-1945	1946-1960	1961-1980	1981-2000	2001-2010	2011-2015	2016 a neskôr	nezistené	Spolu
Počet domov	11	13	94	72	50	19	36	51	2	348
Podiel (%)	3,2	3,7	27,0	20,7	14,4	5,5	10,3	14,7	0,6	100,0

Zdroj: SODB 2021

Problémovou z hľadiska bývania je v obci najmä osada, lokalizovaná v južnej časti katastra, neďaleko železničnej trate. Ide o segregovanú koncentráciu rómskeho obyvateľstva. V čase tvorby ARK 2019 žilo v tejto časti 300 Rómov (aktuálne je to cca 250). Títo Rómovia pritom bývali v 29 obydliach. Aktuálne sa počet obydli veľmi nezmenil. Čiastočným pozitívom je to, že v osade sa nevyskytujú žiadne chatrče. Všetci Rómovia v tejto časti obce bývajú v murovaných rodinných domoch, avšak žiadny z nich nie je skolaudovaný. To predstavuje problém najmä z hľadiska pripojenia obydli na inžinierske siete. V osade teda žiadny dom nie je napojený na verejný vodovod, ani kanalizáciu. Pitnú vodu si obyvatelia zabezpečujú prostredníctvom výdajníkov vody, ktoré im zabezpečila obec. Absencia pripojenia na inžinierske siete má za následok život vo veľmi zlých hygienických a sociálnych podmienkach (bez prístupu k tečúcej vode priamo v dome, bez splachovacieho záchoda). Pozitívnou skutočnosťou je, že príslušníci MRK sa z tejto časti obce (z osady) postupne sťahujú najmä do lokality Baňa, kde si budujú riadne skolaudované domy. Aktuálne sa prostredníctvom samosprávy obce realizujú viaceré kroky na to, aby sa spomínané nelegálne obydli v osade mohli legalizovať (tzn. výkup pozemkov, povolenia, súhlasy, infraštruktúra, ...).

Okrem spomínanej osady sa vo Švábovcach nachádzajú ďalšie dve koncentrácie rómskeho obyvateľstva: jedna v lokalite Baňa a jedna v lokalite Dolinka. V Bani v čase ARK 2019 žilo 125 Rómov, aktuálne je to podľa odhadu obecného úradu cca 200 osôb. Pozitívom je, že v tejto časti obce všetci Rómovia bývajú v riadne skolaudovaných rodinných domoch, tzn. so všetkými prípojkami na inžinierske siete. Podobne je tomu aj v lokalite Dolinka, kde v čase ARK 2019 žilo 35 obyvateľov v 4 skolaudovaných rodinných domoch.

Územný plán obce počíta do budúca s rozvojom bývania tak v rámci existujúcej zástavby (napr. zahusťovaním zástavby – na záhradách rodinných domov, príp. zbúraním starého domu a výstavbou nového), ako aj postupným rozširovaním existujúcej zástavby (napr. predĺžením existujúcich ulíc v iných lokalitách obce). Obec Švábovce má pritom vo svojom územnom pláne definované 2 samostatné (nové) lokality IBV, určené na výstavbu nových rodinných domov – ide o IBV Baňa a IBV Sever.

Mimoriadne dôležitým faktorom z pohľadu rozvoja obce (nielen z pohľadu rozvoja individuálnej bytovej výstavby, ale z pohľadu komplexného rozvoja – tzn. napr. aj poľnohospodárstva, budovania infraštruktúry, prípadných nájomných vzťahov k pozemkom a pod.) je jednoduchosť / resp.

komplikovanosť vlastníckej štruktúry pozemkov v katastri obce. V tejto súvislosti možno konštatovať, že štruktúra vlastníckych vzťahov k pozemkom v katastri obce Švábovce už bola významne zjednodušená, nakoľko v obci bol vykonaný komplexný projekt pozemkových úprav (parcely sú tak už zapísané v registri „C“; odstránené bolo obrovské množstvo spoluvlastníkov a spoluvlastníckych vzťahov na jednotlivých parcelách).

Dopravná infraštruktúra

Z aspektu pripojenia obce na medzinárodné a rýchlostné cestné a železničné komunikácie je poloha Švábovíc veľmi výhodná. Najdôležitejšia dopravná tepna Slovenska – diaľnica D1, sa totižto nachádza (výjazd na diaľnicu) len menej ako 10 km od obce – pri Jánovciach a v Poprade. Diaľnica D1 pritom prechádza aj priamo katastrom obce. Rovnako je to s napojením na hlavnú železničnú tepnu Slovenska – tá je dostupná taktiež v Poprade. Najdôležitejším dopravným uzlom v okolí Švábovíc, na ktorom sa nachádzajú zastávky medzinárodnej autobusovej i železničnej prepravy ako i medzinárodné letisko, je spomínaný Poprad. Navyše, obcou prechádza aj cesta 1. triedy č. I/18, vedúca z Popradu v smere na Levoču a ďalej na Prešov.

Samotná obec Švábovce (jej centrálna časť) leží priamo na spomínanej ceste 1. triedy č. I/18. V strede tejto centrálnej časti obce sa na túto cestu 1. triedy pripája krátky úsek cesty 3. triedy č. III/3067, ktorý vedie do sídelnej jednotky Baňa. Menším paradoxom je lokalizácia sídelných jednotiek Sever a Úsvit – tie ležia popri ceste 3. triedy č. III/3073, pričom táto cesta nevedie cez Švábovce, ale na cestu 1. triedy I/18 sa pripája v Hozelci. Obec Švábovce však už vybuďovala miestnu komunikáciu, ktorá prepája centrálnu časť obce so Severom.

Na všetky vyššie spomínané cesty sa napája sieť miestnych komunikácií. Väčšina miestnych komunikácií v Švábovciach má bezprašnú povrchovú úpravu s rôznym (avšak v niektorých častiach obce pomerne úzkym) šírkovým usporiadaním. Kvalita miestnych ciest v obci je na vysokej úrovni, takmer všade je vybudovaný kvalitný asfaltový povrch. Dobudovanie si však žiada miestna komunikácia v lokalite Baňa – kvôli zabezpečeniu lepšieho prístupu k domom. Odstavné parkovacie plochy pre osobné automobily sa v obci nachádzajú na miestach s vyššou koncentráciou automobilov – napr. pri obecnom úrade, na námestí v centrálnej časti obce, taktiež pri základnej škole a pod. Chodníky sú v obci vybudované na mnohých miestach – tak popri hlavných cestách, ako aj popri miestnych komunikáciách. Kvalita chodníkov je na vysokej úrovni.

Technická infraštruktúra

Obec má technickú infraštruktúru vybudovanú na veľmi dobrej úrovni. Vybudovaný je verejný vodovod a kanalizácia s pripojením na ČOV. Verejný vodovod nie je dostupný v osade (tam neexistujú žiadne legálne obydlia, obyvatelia si pitnú vodu zabezpečujú prostredníctvom výdajníkov vody, ktoré im zabezpečila obec), verejná kanalizácia nie je dostupná taktiež v osade a v sídelnej lokalite Úsvit. Lokalita Úsvit je však od najbližšej siete verejnej kanalizácie značne vzdialená (cca 3 km), čo znamená, že pripojenie na centrálnu kanalizáciu je z dôvodu extrémne vysokých nákladov veľmi problematické. V lokalite Úsvit je preto potrebné uvažovať s nejakým alternatívnym riešením verejnej kanalizácie (napr. koreňové čističky odpadových vôd a pod.).

Obec je plynofikovaná, niektorí obyvatelia však využívajú na vykurovanie najmä tuhé palivo. Všetky časti obce sú plne elektrifikované. V Švábovciach funguje verejné osvetlenie, ktoré bolo z dôvodu vyššej energetickej účinnosti (a úspornosti) zrekonštruované a zavedené bolo LED osvetlenie. Obecný rozhlas je funkčný, dostupný je mobilný signál aj internetové pripojenie.

Tabuľka 16: Vybavenie technickou infraštruktúrou

Technická infraštruktúra	
vodovod	áno
kanalizácia	áno
ČOV	áno
plyn	áno
elektrina, verejné osvetlenie	áno
obecný rozhlas	áno
mobilný operátor	áno
internet	áno

Zdroj: Obecný úrad

Zdravotnícka a sociálna infraštruktúra, služby

Obyvatelia Švábovci za základnou zdravotnou starostlivosťou dochádzať nemusia. Priamo v obci je totižto k dispozícii zdravotné stredisko, v ktorom sídlia niektoré ambulancie základnej zdravotnej starostlivosti, v rámci ktorých sa zriaďujú zdravotné obvody (ambulancia praktického lekára pre dospelých a ambulancia praktického lekára pre deti a dorast). Okrem nich sa v zdravotnom stredisku nachádza aj kancelária agentúry domácej ošetrovateľskej starostlivosti. Zámerom obce je zriadiť v zdravotnom stredisku aj ambulanciu zubného lekára. Gynekologická ambulancia (taktiež patriaca do základnej zdravotnej starostlivosti) je dostupná v neďalekom Poprade, kde je k dispozícii aj nemocnica a množstvo rôznych špecializovaných ambulancií.

Najbližšia stanica Hasičského a záchranného zboru (profesionálnych hasičov) sídli v Poprade, rovnako tak najbližšia stanica rýchlej zdravotníckej pomoci. Vo Švábovciach je zriadený Dobrovoľný hasičský zbor obce (DHZ-O). Spomedzi základných služieb je v obci k dispozícii predajňa rozličného tovaru, pohostinské služby a tiež pošta. Nenachádza sa tu bankomat. Najbližšie pobočky banky a zdravotnej poisťovne sa nachádzajú v Poprade.

Tabuľka 17: Základné parametre zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry (2023)

Praktický lekár pre dospelých	áno	Zariadenie sociálnych služieb	nie
Praktický lekár pre deti a dorast	áno	Pošta	áno
Stomatologická ambulancia	nie	Predajňa zmiešaného tovaru	áno
Gynekologická ambulancia	nie	Bankomat	nie
Lekáreň	áno	Stanica Hasičského a záchr. zboru	nie
Záchranná zdravotná služba	nie	Dobrovoľný hasičský zbor obce	áno

Zdroj: Obecný úrad

Z hľadiska poskytovania sociálnych služieb (na základe zákona o sociálnych službách) zabezpečuje obec Švábovce svojim obyvateľom nasledovné sociálne služby a sociálnu pomoc:

- **posudková činnosť na účely odkázanosti na sociálnu službu:** povinná činnosť, ktorú obec v prípade potreby zabezpečuje na základe zákona o sociálnych službách;
- **základné sociálne poradenstvo:** v prípade potreby poskytovanie potrebných informácií jednotlivcom.

V obci nepôsobia žiadni iní verejní ani neverejní poskytovatelia sociálnych služieb.

Školstvo, kultúrno-spoločenský život a šport

V rámci predprimárneho vzdelávania sa v obci Švábovce nachádzajú dve materské školy. Jedna na adrese Švábovce 180 – ide o materskú školu v rámci spojenej ZŠ s MŠ, ktorej zriaďovateľom je obec Švábovce. Materská škola poskytuje celodennú výchovu a vzdelávanie, v šk. roku 2022/2023 ju navštevovalo 38 detí. V Švábovciach sa na adrese Švábovce 86 nachádza aj Evanjelická materská škola, fungujúca ako neprávny subjekt. Rovnako aj táto poskytuje celodennú výchovu a vzdelávanie, v školskom roku 2022/2023 ju navštevovalo 24 detí. Pri Evanjelickej MŠ funguje ako neprávny subjekt aj školská jedáleň na výdaj stravy pre MŠ. Zriaďovateľom Evanjelickej MŠ a jej ŠJ je Cirkevný zbor Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania na Slovensku Švábovce.

Vo Švábovciach sa nachádza aj už spomínaná plne organizovaná základná škola (oficiálny názov Základná škola s materskou školou Švábovce). Ide o samostatný právny subjekt, ktorého zriaďovateľom je obec Švábovce. V školskom roku 2022/2023 ju navštevovalo 204 žiakov. Škola je výborne zariadená, poskytuje výuku v odborných učebniach. Pre žiakov je v rámci telesnej výchovy k dispozícii okrem telocvične aj športový areál s atletickým oválom. V ZŠ je zriadený (ako organizačná zložka ZŠ) aj školský klub detí, v ktorom majú žiaci školy možnosť absolvovať v popoludňajších hodinách rôzne výchovno-vzdelávacie aktivity. Popri ZŠ funguje aj spoločná školská jedáleň na výdaj stravy pre základnú aj materskú školu. Navyše, žiaci z obce majú priamo vo Švábovciach možnosť vzdelávať sa aj umeleckom smere – v rámci základnej umeleckej školy (ZUŠ). Najbližšie stredné školy, ktoré môžu študenti z obce navštevovať, sa nachádzajú v Poprade.

Kultúrny život v obci je primeraný veľkosti obce – počas roka sa tu koná viacero rôznych kultúrno-spoločenských podujatí (napr. Dni obce, Gruľafest, Ples Švábovčanov, Vianoce pod Tatrami a iné). Z hľadiska infraštruktúry kultúrnych zariadení má obec vybudovaný kultúrny dom (tzv. obecný klub, ktorý obec prenajíma) a obecnú knižnicu. Okrem týchto zariadení je v centrálnej časti obce vybudovaný aj amfiteáter s pódium na organizáciu podujatí vo vonkajších priestoroch. Obec Švábovce vydáva vlastný občasník Švábovčan. Priamo v obci nepôsobí žiadna folklórna skupina ani ochotnícke divadelné teleso, v rámci ktorého by mohli miestni obyvatelia pôsobiť.

Pre potreby športového vyžitia obyvateľov je v obci prístupných viacero športovísk a športovo-rekreačných zariadení. V juhovýchodnej časti intravilánu je vybudovaný futbalový areál, v ktorom pôsobí futbalový klub FK Švábovce. V rámci tohto klubu v aktuálnej súťažnej sezóne (2023/2024) v oblastnej súťaži Podtatranského futbalového zväzu pôsobia futbalové družstvá dospelých (7.liga), mladších žiakov (U 13) a prípravky (U 11). V obci je pre potreby širokej verejnosti vybudované aj multifunkčné ihrisko, vonkajšie workoutové a detské ihrisko s rôznymi preliezkami a prvkami na hranie detí.

Tabuľka 18: Infraštruktúra kultúry a športu

Kultúrny dom	áno	Telocvična	áno
Kino	nie	Športové ihrisko prírodné	áno
Obecná knižnica	áno	Športové ihrisko umelé	áno
Ochotnícky divadelný súbor	nie	Detské ihrisko	áno
Folklórny súbor	nie	Športový klub	áno

Zdroj: Obecný úrad

Podobne ako je tomu v iných obciach, aj v Švábovciach má významné postavenie v živote obce cirkev, ktorá mala odjakživa významný vplyv na náboženské, kultúrne a spoločenské dianie. Podľa posledného SODB21 majú v obci viac ako 56 % zastúpenie obyvatelia rímskokatolíckeho vyznania a skoro 30% zastúpenie veriaci Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania. V obci sa teda nachádzajú dva kostoly. Rímskokatolíkom slúži Kostol Krista Kráľa (pôvodne Kostol sv. Filipa a Jakuba) – ranogotický kostol z prvej polovice 13. storočia, ktorý je aj zapísaný do zoznamu NKP. Kostol slúži ako filiálny chrám farnosti Rímskokatolíckej cirkvi v Hozelci. Evanjelickému spoločenstvu slúži Evanjelický kostol a.v., vystavaný v rokoch 1967-1970. Postavený bol po tom, čo bol pôvodný klasicistický evanjelický kostol

(dostavaný v roku 1806) pre nevyhovujúci stav zbúraný. V obci sa tiež nachádza Zborový dom – fara evanjelického a.v. cirkevného zboru vo Švábovciach, posvätená v roku 1994.

Vo Švábovciach sa nachádza aj pohrebisko, pričom pre potreby vykonávania smútočných obradov je tu vybudovaný aj Dom smútku.

Administratívno-správne služby

Na kvalitu života obyvateľov obce vplýva aj dostupnosť administratívno-správnych služieb subjektov verejnej správy. Možno konštatovať, že čím viac služieb je v obci dostupných, tým väčší je komfort obyvateľstva. Dostupnosť (blízkosť; nízka náročnosť na dochádzku za danými službami, či už z hľadiska vzdialenosti alebo času) administratívno-správnych služieb patrí medzi dôležité faktory ovplyvňujúce migračný pohyb obyvateľstva v obci.

Tabuľka 19: Spádovosť obce k vybraným poskytovateľom administratívno-správnych služieb

Inštitúcia	Miesto poskytovania služieb
Matričný úrad	Hôrka
Pracovisko Finančnej správy	Poprad
Pracovisko Obvodného oddelenia policajného zboru	Poprad
Okresný súd	Poprad
Okresný úrad	Poprad
Pobočka Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny	Poprad

Zdroj: vlastné spracovanie

Hospodárske pomery

Polohová atraktivita územia

V Slovenskej republike sa v plnej miere uplatňuje západo-východný gradient rozvoja, ktorý je odzrkadlením západo-východného gradientu rozvoja v Európe (v súvislosti s ekonomickou výkonnosťou krajín sa v Európe spomína taktiež severo-južný gradient rozvoja). Na Slovensku sa daná skutočnosť prejavuje tým spôsobom, že najvyspelejšie regióny sa nachádzajú v jeho západnej a najzaostalejšie v jeho východnej časti, pričom úroveň rozvoja smerom od západu na východ postupne klesá² (najmä čo sa týka ukazovateľov ako tvorba HDP, miera nezamestnanosti, ekonomická aktivita obyvateľstva, príjmy obyvateľstva, tvorba nových pracovných miest, ale aj infraštruktúrne vybavenie regiónov, kvalita domového a bytového fondu a pod). Makropolohová atraktivita obce Švábovce, ležiacej na východnom Slovensku, je teda z aspektu jej potenciálu pre pritiaženie investícií do priemyselnej výroby, resp. do prevádzok s vysokým počtom zamestnancov (napr. rôzne centrálné veľkosklady a pod.) nízka, keďže ekonomicky najrozvinutejšie regióny krajiny sa nachádzajú najmä na západe (s výnimkou funkčných mestských regiónov Košíc a Prešova).

Na druhej strane, hoci má obec z makropolohového hľadiska nevýhodnú polohu v menej rozvinutom regióne východného Slovenska, z mezopolohového hľadiska je už jej lokalizácia mimoriadne výhodná. Poloha obce vo vzťahu k regionálnym ekonomickým centrom je totižto výborná – Švábove ležia v širšom zázemí mesta Poprad. Najvýraznejším ekonomickým centrom v regióne je práve toto mesto (mimo regiónu Tatry sú to mestá Levoča a Spišská Nová Ves, ktoré ešte môžu tvoriť rádius dennej dochádzky do zamestnania), menším centrom v blízkosti Švábovíc je aj Kežmarok. Napojenie na cestné komunikácie v obci je na veľmi úrovni. Cez severnú časť katastra obce prechádza najvýznamnejšia cestná tepna Slovenska – diaľničná komunikácia D1 (napojiť na ňu sa dá v Poprade

² Presnejšie, v súvislosti s úrovňou rozvoja jednotlivých slovenských regiónov sa v odbornej literatúre spomína rozdelenie Slovenska na bohatý (severo) západ a chudobný (juho) východ, pričom región Tatry patrí práve do tej chudobnejšej časti.

alebo pri Jánovciach). Obcou zároveň prechádza významná cesta 1. triedy I/18, vedúca zo Žiliny do Michaloviec. Južnou časťou katastra prechádza hlavná železničná tepna Slovenska (avšak nástupná stanica sa v obci nenachádza, tie sú najbližšie v Gánovciach alebo Spišskom Štiavniku, rýchlostné vlaky sú dostupné v Poprade). V blízkosti obce sa nachádza aj medzinárodné letisko Poprad-Tatry.

Vzhľadom na vyššie uvedené by asi nebolo namieste domnievať sa, že priamo obec Švábovce má veľký potenciál pre prilákanie rôznych významných investícií (napr. do priemyselnej výroby, logistiky a pod.) s vyšším počtom nových pracovných miest. V blízkosti obce sa však nachádzajú viaceré väčšie aj menšie centrá zamestnanosti (najmä Poprad a Kežmarok; vzdialenejšie sú Levoča a Spišská Nová Ves), ktoré zabezpečujú pracovné príležitosti pre široké okolie a ktoré majú zároveň potenciál tvorby ďalších nových pracovných miest. Obyvateľstvo obce teda môže svoju zamestnanosť riešiť formou dennej dochádzky do zamestnania do okolitých miest.

Polnohospodárstvo a priemysel

V štruktúre poľnohospodárskej pôdy v katastri obce prevláda orná pôda (314,7 ha) nad trvalými trávnyimi porastmi (215,2 ha). V poľnohospodárskej výrobe majú teda vzhľadom k rozsiahlejším plochám ornej pôdy i TTP pomerne priaznivé podmienky tak rastlinná, ako aj živočíšna poľnohospodárska výroba³. V katastri obce hospodári viacero subjektov poľnohospodárskej veľkovýroby – napr. PD Švábovce alebo PD Úsvit.

Z hľadiska priemyselnej výroby sa vo Švábovciach žiadne veľké priemyselné prevádzky nenachádzajú. Pôsobí tu však napr. firma Strojárne Švábovce zo strojárskeho priemyslu, pričom v obci sa nachádzajú aj niektoré menšie komerčné remeselné dielne. Obyvateľstvo obce pracujúce v priemysle dochádza za prácou najmä do Popradu a Kežmarku.

Tabuľka 20: Štruktúra pôdneho fondu (k 31.12.2022; v ha)

Poľnohospodárska pôda						
orná pôda	chmeľnice	vinice	záhrady	ovocné sady	TTP	spolu
314,7	0	0	13,1	0	215,2	542,9
Nepoľnohospodárska pôda						
lesné pozemky	vodné plochy	zastavané plochy a nádvorcia	ostatné plochy		Spolu	
201,5	4,1	63,4	93,7		362,7	
Celková výmera územia						

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Cestovný ruch

Cestovný ruch predstavuje interdisciplinárne odvetvie hospodárstva, na realizácii ktorého sa podieľa mnoho ďalších oblastí, ako sú napr. poľnohospodárstvo (v ostatnom období najmä ekologické poľnohospodárstvo a agroturistika), priemysel, stavebníctvo, služby a pod. Lokalizačné predpoklady cestovného ruchu vyjadrujú príťažlivosť územia pre účastníkov cestovného ruchu, vytvárajú motiváciu pre návštevu danej lokality. Obec Švábovce leží síce pomerne blízko najatraktívnejšieho turistického regiónu v rámci Slovenska – Tatier, pričom neďaleko sa nachádza aj ďalší národný park – Slovenský raj, no poloha obce nie je výhodná (nakoľko turista, ktorý chce tieto národné parky navštíviť, si za miesto ubytovania s najvyššou pravdepodobnosťou zvolí radšej inú obec, ktorá má lepšiu východiskovú polohu). Z hľadiska prírodných predpokladov rozvoja CR je však nutné skonštatovať, že okrem Tatier a Slovenského raja sa v blízkom okolí obce nachádzajú viaceré ďalšie chránené územia. Priamo v katastri Švábovci sa nachádza PR Švábovská stráž a chránené územie európskeho významu –

³ Toto konštatovanie sa však týka len dostupnej plochy na poľnohospodársku výrobu, neberieme tu do úvahy ďalšie dôležité faktory, ako sú napr. klimatické, orografické alebo pôdne pomery, prípadné nájomné vzťahy a pod.

Gánovské slaniská. V bezprostrednej blízkosti obce sa nachádza napr. turistická atraktivita NPP Gánovské travertíny – komplex travertínových kôp, zaniknutých alebo aktívnych prameňov, ako aj archeologicky a antropologicky svetové významné nálezisko odliatku mozgovne neandertálskeho človeka (Geopark Neandertal Gánovce). V dochádzkovej blízkosti sa nachádza napr. aj Ferrata HZS Kysel v Slovenskom raji.

Okrem národných parkov sa v relatívnej blízkosti obce nachádzajú aj mnohé kultúrnohistorické a umelecko-historické pamiatky. Umelo vytvorené lokalizačné predpoklady CR (spoločenské aj kultúrno-historické) sú teda na dobrej úrovni. Z kultúrno-historických hmotných pamiatok a zariadení sa v blízkom okolí nachádza súbor kultúrnych pamiatok UNESCO pod názvom „Levoča, Spišský hrad a pamiatky okolia“, do ktorého patrí centrum mesta Levoča s Chrámom svätého Jakuba, dielom Majstra Pavla z Levoče, Radnicou, Thurzovým domom a ďalšími historickými stavbami na levočskom námestí, ďalej Spišský hrad, Spišská Kapitula, Spišské Podhradie a kostol sv. Ducha v Žehre. V Kežmarku sa nachádza ďalšia lokalita UNESCO – evanjelický drevený artikulárny kostol Najsvätejšej Trojice, patriaci do súboru Drevených chrámov v slovenskej časti Karpatského oblúka. V Poprade a jeho okolí ide napríklad o Podtatranské múzeum (so stálou expozíciou hrobky Kniežaťa z Popradu), Tatranskú galériu, Scherfelov dom, historické centrum s kostolom sv. Juraja v Spišskej Sobote a iné.

Medzi lokalizačné predpoklady CR patria aj kultúrno-spoločenské a športové podujatia, ktoré taktiež prispievajú k atraktivite okolitého regiónu a významne zvyšujú jeho návštevnosť. Počas roka sa ich v blízkom okolí koná viacero (napr. Mariánska púť v Levoči, rôzne jarmoky a slávnosti v okolitých mestách a obciach, množstvo podujatí v Tatrách a pod.). Lokalizačné predpoklady cestovného ruchu (prírodné aj umelo vytvorené) v okolitom regióne sú teda na výbornej úrovni.

Lokalizačné predpoklady rozvoja CR priamo v katastri obce Švábovce sú zatiaľ na slabšej úrovni. V obci je ponuka ubytovacích a stravovacích služieb pre turistov značne obmedzená. Nachádza sa tu len jedno ubytovacie a jedno stravovacie zariadenie. Obmedzená je aj ponuka možností trávenia voľného času. V nadväznosti na všetky vyššie uvedené skutočnosti však možno skonštatovať, že cestovný ruch v obci Švábovce by v prípade výstavby ďalšej turistickej infraštruktúry (najmä ubytovacie zariadenia, rôzne atraktivity v rámci obce) mohol v budúcnosti predstavovať odvetvie, ktoré by pre jej obyvateľov zabezpečovalo príjmy.

Finančné hospodárenie

Finančné hospodárenie obce sa realizuje prostredníctvom rozpočtu obce, zostavovaného podľa dikcie § 9 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení na obdobie jedného kalendárneho roka. Pravidlá rozpočtového hospodárenia obce upravuje zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov. V § 5 uvedeného zákona sú príjmy obce definované nasledovne:

- a) výnosy miestnych daní a poplatkov podľa osobitného predpisu
- b) nedaňové príjmy z vlastníctva a z prevodu vlastníctva majetku obce a z činnosti obce a jej rozpočtových organizácií podľa tohto alebo osobitného zákona,
- c) úroky a iné príjmy z finančných prostriedkov obce,
- d) sankcie za porušenie finančnej disciplíny uložené obcou,
- e) dary a výnosy dobrovoľných zbierok v prospech obce,
- f) podiely na daniach v správe štátu podľa osobitného predpisu,
- g) dotácie zo štátneho rozpočtu na úhradu nákladov preneseného výkonu štátnej správy v súlade so zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok a dotácie zo štátnych fondov,
- h) ďalšie dotácie zo štátneho rozpočtu v súlade so zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok,
- i) účelové dotácie z rozpočtu VÚC alebo z rozpočtu inej obce na realizáciu zmlúv podľa osobitných predpisov,
- j) prostriedky z EÚ a iné prostriedky zo zahraničia poskytnuté na tento účel,
- k) iné príjmy ustanovené osobitnými predpismi.

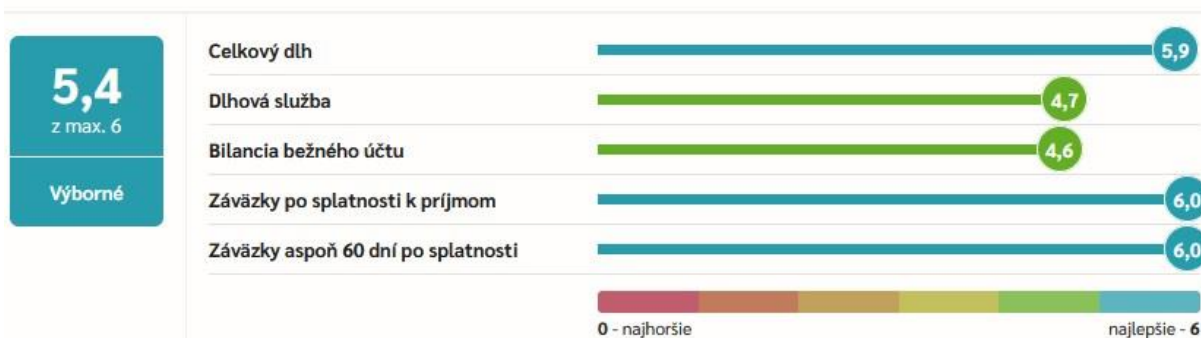
Obec môže na plnenie svojich úloh použiť aj prostriedky mimorozpočtových peňažných fondov, prostriedky získané z rozdielu medzi výnosmi a nákladmi z podnikateľskej činnosti po zdanení, návratné zdroje financovania a združené prostriedky.

V súlade s § 9 zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy zostavuje viacročný rozpočet. Tento viacročný rozpočet predstavuje ekonomický nástroj finančnej politiky obce, v ktorom sú v rámci jej pôsobnosti vyjadrené zámery rozvoja územia a potrieb obyvateľov vrátane programov obce najmenej na tri rozpočtové roky.

Ako ukazuje nasledujúci obrázok, obec Švábovce má vynikajúce finančné zdravie. Ide o hodnotenie spoločnosti INEKO, ktorá na základe rôznych kritérií vypočítava finančné zdravie jednotlivých slovenských samospráv. Obec Švábovce získala 5,4 bodu zo 6 možných. Finančné zdravie samosprávy je za obdobie kalendárneho roku 2021 (novšie dáta zatiaľ k dispozícii nie sú).

Obrázok 1: Finančné zdravie obce Švábovce

Finančné zdravie

Zdroj: hospodarenieobci.sk

A.II Analýza vonkajšieho prostredia

Vonkajšie prostredie v kontexte tohto Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja predstavuje pre obec tie oblasti, ktoré síce ovplyvňujú jej rozvoj (v rôznej miere, či už významne alebo len okrajovo), avšak obec ich zároveň nedokáže svojou činnosťou nijako ovplyvniť. V makroregionálnej mierke je dôležitým činiteľom rozvoja obce európsky rozvojový koncept „Red octopus“, ktorý stanovuje hlavné rozvojové centrá Európy. Ide o tzv. „červenú chobotnicu“ (pomenovanie podľa tvaru tejto rozvojovej siete), ktorá spája najrozvinutejšie európske sídelné a aglomeračné centrá a centrá, ktoré majú najväčší potenciál ďalšieho rozvoja. Jedno z ramien „červenej chobotnice“ prechádza aj Slovenskom, a to jeho juhozápadnou časťou (oblasť Bratislavy). Obec Švábovce je teda od tohto ramena značne vzdialená.

Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 (KURS 2001) vyhodnotila jednotlivé sídelné centrá Slovenska ako terciárne centrá, t.j. centrá na základe ich terciárnej obslužnosti (úrovne vybavenosti vybranou vyššou občianskou vybavenosťou). Takýmto spôsobom bolo na národnej úrovni vytvorených päť skupín obcí (okrem Bratislavy a Košíc, ktoré stoja samostatne a nepatria do žiadnej skupiny), ktoré naznačujú úroveň obsluhy ako pre vlastné mesto, tak pre jeho zázemie (prvé tri skupiny sa pritom členia na dve podskupiny). Najbližšie centrá osídlenia pre obec Švábovce predstavujú mestá Poprad (1b. skupina), Svit (4. skupina), Vysoké Tatry (3b. skupina) a Kežmarok (2b. skupina) centier osídlenia. Okrem centier osídlenia KURS 2001 na Slovensku stanovila jadrové ťažiská osídlenia, ktoré sú navzájom pospájané rozvojovými osami I. stupňa. Ostatné sídelné centrá sú pospájané osami II. a III. stupňa. Tieto rozvojové a urbanizačné osi sú súčasťou vyvázenej hierarchizovanej sídelnej štruktúry. Podporujú sídelné väzby medzi obcami a rovnovážny sídelný rozvoj vrátane rozvoja vidieka. Vytvárajú podmienky pre dostupnosť k infraštruktúram, zachovanie a rozvoj prírodného a kultúrneho dedičstva a zabezpečujú požiadavky, ktoré sú na sídelnú štruktúru kladené z hľadiska ekonomických, sociálnych a environmentálnych potrieb. Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 stanovuje tri stupne rozvojových osí, ktoré vychádzajú z nasledovných kritérií:

- rozvojová os prvého stupňa – prepája centrá osídlenia prvej skupiny a ťažiská osídlenia prvej úrovne v štáte a porovnateľné centrá mimo hraníc krajiny, zahŕňajúc najmenej jednu cestnú komunikáciu a jednu železnicu rýchlostného typu,
- rozvojová os druhého stupňa – prepája centrá osídlenia druhej skupiny a ťažiská osídlenia druhej úrovne s centrami osídlenia prvej skupiny a ťažiskami osídlenia prvej úrovne, resp. prepája centrá osídlenia druhej skupiny a ťažiská osídlenia druhej úrovne medzi sebou, zahŕňajúc najmenej jednu cestnú komunikáciu a jednu železnicu nadregionálneho významu alebo jednu rýchlostnú cestu,
- rozvojová os tretieho stupňa – prepája stredné centrá a ťažiská osídlenia tretej úrovne navzájom, ako aj ostatné vyhodnocované centrá osídlenia s ostatnými centrami osídlenia druhej skupiny.

Z pohľadu rozvoja územia Slovenska najdôležitejšia, teda rozvojová os I. stupňa, prepája Bratislavu a Košice (o. i.) severoslovenským dopravným koridorom cez Žilinu, Poprad a Prešov. Obec Švábovce teda leží priamo na tejto najvýznamnejšej osi a z tohto dôvodu možno očakávať priaznivý rozvojový impulz pre obec z vonkajšieho prostredia prostredníctvom súkromných investorov (ktorí by sa nemuseli usadiť priamo v obci, stačilo by v jej blízkosti – tak, aby vytvorili nové pracovné príležitosti v rámci rádia dennej dochádzky do zamestnania z obce Švábovce).

Výrazným vonkajším rozvojovým impulzom pre oblasť okresu Poprad by mohla byť zvýšená podpora zo strany vlády formou investičných stimulov pre tie priame zahraničné investície, ktoré sa realizujú čo najbližšie k tomuto regiónu (keď už nie priamo v ňom). Hoci skúsenosti ukazujú, že od roku 2002, kedy sa začalo s poskytovaním investičnej pomoci, jednotlivé slovenské vlády touto formou podporovali smerovanie priamych zahraničných investícií primárne do najrozvinutejších regiónov Slovenska (najmä do trojuholníka Bratislava – Trnava – Nitra, do Košíc a oblasti stredného Považia po Žilinu), čiastočne boli investičné stimuly poskytnuté aj podnikom v podtatranskom regióne (najmä pre okres Kežmarok). Priaznivé rozvojové impulzy pre región možno teda v budúcnosti očakávať aj z prostredia investičnej pomoci.

Štrukturálne fondy v programovom období 2021-2027

Jednou z možných ciest získavania finančných prostriedkov na realizáciu investičných akcií sú Európske štrukturálne a investičné fondy. Napriek tomu, že tieto európske štrukturálne a investičné fondy sú na Slovensku z aspektu regionálneho rozvoja definované ako „doplnkové“ zdroje financovania, v súčasnom modeli regionálnej politiky a nastavenia financovania samospráv sú práve tieto prostriedky z EŠIF hlavným zdrojom financií, bez ktorého by len ťažko boli samosprávy schopné financovať svoje rozvojové investičné projekty. V programovom období EÚ 2014 – 2020 čerpal Slovensko európske štrukturálne a investičné fondy v rámci Cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti a v rámci Cieľa Európska územná spolupráca. V roku 2023 sa toto programové obdobie (z hľadiska financovania a ukončenia projektov) končí, pričom aktuálne sa už nachádzame v programovom období 2021-2027.

Schválená je už Partnerská dohoda medzi Slovenskom a EÚ na nastávajúce programové obdobie 2021-2027 a taktiež Operačný program Slovensko (SR už teda v novom období bude mať len jeden operačný program, čo je oproti minulému obdobiu 2014-2020 významná zmena). Riadiaci orgán OP Slovensko (ktorým je MIRRI SK) a sprostredkovateľské orgány tak môžu pripravovať výzvy na podávanie projektov.

Ďalším významným zdrojom financovania rozvojových projektov v najbližších rokoch je pre Slovensko Plán obnovy a odolnosti Slovenskej republiky (tzv. Plán obnovy). Čiastočne z tohto Plánu obnovy môžu čerpať aj samosprávy. Plán obnovy sa však už nezaraďuje medzi EŠIF, ide o samostatný zdroj financovania, ktorý vznikol na podnet EÚ ako reakcia na krízu, spôsobenú pandémiou COVID-19. Plán obnovy reaguje najmä na jej ekonomické dopady, v podmienkach Slovenskej republiky však aj na dlhodobé systémové nedostatky v slovenskej spoločnosti (SR je povinná uskutočňovať aj niektoré reformy).

Obrázok 2: Programy politiky súdržnosti v programovom období 2021 - 2027

▶▶ PROGRAM SLOVENSKO	12 593 734 933 EUR
▶▶ PROGRAM RYBNÉ HOSPODÁRSTVO SLOVENSKEJ REPUBLIKY	15 225 428 EUR
▶▶ PROGRAMY PRE OBLASŤ VNÚTORNÝCH ZÁLEŽITOSTÍ	103 625 941,98 EUR

PROGRAMY ÚZEMNEJ SPOLUPRÁCE:
904 756 054 EUR (nielen slovenská obálka)

▶▶ Interreg VI-A Slovensko – Česko	85 323 597 EUR
▶▶ Interreg VI-A Slovensko – Rakúsko	55 500 000 EUR
▶▶ Interreg VI-A Poľsko - Slovensko	129 839 952 EUR
▶▶ Interreg VI-A Maďarsko – Slovensko	129 000 000 EUR
▶▶ Interreg NEXT HU – SK – RO – UA	66 092 505 EUR
▶▶ Interreg Danube Region Programme 2021-2027	215 000 000 EUR
▶▶ Interreg Central Europe Programme	224 000 000 EUR

Zdroj: Tvoríme lepšie Slovensko (brožúra MIRRI SK)

Obrázok 3: Prehľad finančných zdrojov Programu Slovensko na obdobie 2021 - 2027

Zdroj: Tvoríme lepšie Slovensko (brožúra MIRRI SK)

Zmena klímy

Veľmi dôležitý faktor, ktorý bude čoraz viac ovplyvňovať rozvoj obce Švábovce a ktorý je potrebné nutne riešiť, je zmena klímy (samozrejme, tento faktor neovplyvňuje len obec, ale pôsobí celosvetovo; v konečnom dôsledku však pôsobí aj lokálne – najčastejšie v podobe extrémnejších prejavov počasia ako sú horúčavy, povodne, suchá a pod.).

Zmena klímy ako fenomén 21. storočia sa stáva jednou z najväčších výziev environmentálnej politiky. Svetové ekonomické fórum vo svojej Správe o globálnych rizikách (2018), v ktorej pravidelne vyhodnocuje 50 najväčších globálnych rizík z hľadiska ich účinku, pravdepodobnosti a vzájomných interakcií, zaradilo extrémne prejavy počasia, krízu z nedostatku vody, prírodné katastrofy a zlyhanie zmierňovania zmeny klímy a adaptácie medzi 5 najväčších rizík súčasnosti (MŽP, 2018).

Za obdobie rokov 1881 – 2017 sa na Slovensku pozoroval:

- rast priemernej ročnej teploty vzduchu asi o 1,73 °C (z pohľadu ročných sezón k najrýchlejšiemu otepľovaniu dochádza v lete a na jar);
- priestorovo rozdielny trend ročných úhrnov atmosférických zrážok v priemere asi o 0,5 % (na juhu Slovenska bol pokles miestami aj viac ako 10 %, na severe a severovýchode ojedinele úhrn zrážok vzrástol do 3 %);
- pokles relatívnej vlhkosti vzduchu (na juhu Slovenska od roku 1900 doteraz o 5 %, na ostatnom území menej);
- pokles všetkých charakteristík snehovej pokrývky do výšky 1000 m n. m takmer na celom území Slovenska (vo väčšej nadmorskej výške bol zaznamenaný jej nárast);
- vzrast potenciálneho výparu a pokles vlhkosti pôdy – charakteristiky výparu vody z pôdy a rastlín, vlhkosti pôdy, slnečného žiarenia potvrdzujú, že najmä juh Slovenska sa postupne vysušuje;
- zmeny v premenlivosti klímy (najmä zrážkových úhrnov) – príkladom sú v krátkom časovom intervale striedajúce sa extrémne vlhké a suché roky: extrémne suchý rok 2003 a čiastočne aj 2007, extrémne vlhké roky 2010 a 2016 a mimoriadne suchý rok 2011 a čiastočne aj 2012. Za

ostatných 15 rokov došlo k významnejšiemu rastu výskytu extrémnych denných a niekoľkodenných úhrnov zrážok, čo malo za následok zvýšenie rizika lokálnych povodní v rôznych oblastiach SR. Na druhej strane v období rokov 1989 – 2017 sa oveľa častejšie ako predtým vyskytovalo lokálne alebo celoplošné sucho, ktoré bolo zapríčinené predovšetkým dlhými periódami relatívne teplého počasia s malými úhrnmi zrážok v niektorej časti vegetačného obdobia. Zvlášť výrazné bolo sucho v rokoch 1990 – 1994, 2000, 2002, 2003 a 2007, v niektorých regiónoch na západe Slovenska aj v rokoch 2015 a 2017.

Riešením, ktoré by malo v konečnom dôsledku zabrániť, alebo aspoň minimalizovať riziká a negatívne dôsledky zmeny klímy, je kombinácia zmierňovacích opatrení zameraných na znižovanie emisií skleníkových plynov (mitigácia) s opatreniami, ktoré znížia zraniteľnosť a umožnia adaptáciu človeka a ekosystémov s nižšími ekonomickými, environmentálnymi a sociálnymi nákladmi. Cieľom adaptácie je zmierniť nepriaznivé dôsledky zmeny klímy, znížiť zraniteľnosť a zvýšiť adaptívnu schopnosť prírodných a človekom vytvorených systémov voči aktuálnym, alebo očakávaným negatívnym dôsledkom zmeny klímy, a posilniť odolnosť celej spoločnosti zvyšovaním verejného povedomia v oblasti zmeny klímy a budovaním znalostnej základne pre účinnejšiu adaptáciu (MŽP, 2018).

STEEP analýza

Pri stretávaní sa s rôznymi problémami a výzvami je potrebné si uvedomiť, že ich riešenie môže byť v budúcnosti ovplyvnené rôznymi vonkajšími faktormi, ktoré obec nedokáže ovplyvniť. Úlohou STEEP analýzy (analýzy externého prostredia) je napomáhať tvorcom rozhodnutí predvídať budúci možný vývoj a na tieto zmeny sa pripraviť.

Formulár 4 (A8): STEEP analýza

Sociálne	Technologické	Ekonomické	Ekologické	Politické	Hodnoty
Starnutie obyvateľstva, emigrácia mladých ľudí do miest	Úroveň technológie poskytovateľa	Nové trhy a nové príležitosti (napr. cestovný ruch)	Vplyv rôznych subjektov na ŽP	Politika vlády v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti	Zmena postojov k lokálnemu rozvoju
Zmeny postojov a správania – aktívny tretí sektor	Dostupná technológia a využívaná technológia	Klesajúce trhy v niektorých poskytovaných službách	Možnosti obnovy a tvorby ŽP	Štrukturálna politika Európskej únie	Zmena životného štýlu
Zmeny správania obyvateľov	Technológia využívaná obyvateľmi, podnikateľmi	Dostupnosť finančných zdrojov	Politika ŽP	Vojna na Ukrajine	Tímová spolupráca
Móda	Kontakt s obyvateľmi prostredníctvom technológie	Daňová politika	Podpora tvorby a ochrany ŽP	Zmena vlády ako výsledok volieb	Osobné hodnoty

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

A.III Zhodnotenie súčasného stavu územia

Zhodnotenie súčasného stavu územia je spracované formou SWOT analýzy. Tá bola vypracovaná na základe auditu rozvojových zdrojov obce.

SWOT analýza

Formulár 5 (A10): SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • viacero chránených území v katastri obce • žiadne problémy so záplavami • vysoký rast počtu obyvateľov • veľmi pozitívny vývoj prirodzeného aj migračného pohybu obyvateľstva • priaznivá veková štruktúra obyvateľstva • pomerne dobrá kvalita domového a bytového fondu vo väčšine lokalít obce • aktivita samosprávy pri príprave lokalít na IBV • záujem miestnych obyvateľov bývajúcich v osade vlastnými silami riešiť otázku svojho bývania • veľmi dobrá kvalita miestnych komunikácií • množstvo vybudovaných chodníkov v obci • vybudovaná technická infraštruktúra – nedostupná len v osade (verejný vodovod, kanalizácia), čiastočne aj v lokalite Úsvit (kanalizácia) • školy a školské zariadenia pre predprimárne a primárne vzdelávanie dostupné priamo v obci • výborná kvalita vybavenia škôl na území obce • viaceré športoviská na realizáciu rôznych športov • aktívna práca s deťmi a mládežou • výhodná poloha obce vzhľadom na nadradenú dopravnú infraštruktúru (diaľnica, železnica) • výhodná poloha obce v blízkosti viacerých centier zamestnanosti (urbánných centier) • intenzívne využívanie poľnohospodárskej pôdy v katastri obce • relatívne dobré predpoklady rozvoja CR • výborné finančné hospodárenie obce • zrealizovaný projekt pozemkových úprav 	<ul style="list-style-type: none"> • len podpriemerná úroveň vytriedenia komunálnych odpadov • zvýšená miera nezamestnanosti • nepriaznivá štruktúra UoZ podľa vzdelania, doby evidencie a klasifikácie zamestnaní • nízka kvalita domového fondu v osade (avšak žiadne chatrče) • slabá makropohová atraktivita územia
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> • príprava ďalších lokalít pre rozvoj IBV • zvýšenie úrovne vytriedenia odpadov • dobudovanie základnej technickej infraštruktúry (vodovod, kanalizácia) • podpora miestnych podnikateľských subjektov • využitie európskych štrukturálnych a investičných fondov, ako aj iných zdrojov na realizáciu rozvojových aktivít • možnosti podpory nezamestnaných občanov v rámci AOTP (menšie obecné služby, regionálna zamestnanosť...) 	<ul style="list-style-type: none"> • nedostatočné využitie možných zdrojov z EÚ • vysoká administratívna náročnosť pre získanie financií z EŠIF • neustále zvyšovanie administratívnej záťaže výkonu miestnej samosprávy bez kompenzácie z hľadiska paralelného zvyšovania zdrojov (finančných, personálnych)

Zdroj: vlastné spracovanie

Kľúčové faktory a disparity územia

Vyhodnotením silných stránok a príležitostí zo SWOT analýzy boli identifikované hlavné faktory rozvoja obce. Podobne, na základe vyhodnotenia slabých stránok a ohrození boli identifikované hlavné disparity obce.

Hlavné faktory rozvoja:

- zrealizovaný projekt komplexných pozemkových úprav
- využitie výbornej geografickej polohy obce v blízkosti viacerých centier zamestnanosti na ďalší rozvoj domovej a bytovej výstavby
- využitie dobrej geografickej polohy obce z hľadiska potenciálu pre rozvoj CR na báze atraktívneho prírodného prostredia a množstva kultúrno-historických pamiatok v okolí
- podpora marginalizovaných rómskych komunít
- podpora rozvoja individuálnej bytovej výstavby
- podpora rozvoja hromadnej bytovej výstavby
- racionálne hospodárenie samosprávy
- výrazná aktivita samosprávnych orgánov na poli rozvoja individuálnej bytovej výstavby
- využitie zdrojov z EŠIF na realizáciu investičných a neinvestičných projektov, aktivita obce pri realizácii rozvojových projektov
- rozvoj poľnohospodárskej výroby

Hlavné disparity rozvoja:

- nezamestnanosť obyvateľstva – obyvateľstvo, ktoré si nevie nájsť prácu a neemigruje, upadá kvôli absencii dostatočného príjmu na živobytie do sociálnych problémov.

B-Strategická časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Rozvoj rôznych regiónov, od lokálnej po makroregionálnu úroveň, je nutné chápať, realizovať, uvažovať a posudzovať v čo možno najširších súvislostiach a väzbách, nie izolovane. Z tohto dôvodu je preto pre stanovenie rozvojovej stratégie obce nevyhnutné rešpektovať aj rôzne „nadradené“ stratégie, ktoré boli prijaté či už na nadnárodnej úrovni, na úrovni štátu alebo VÚC.

Na medzinárodnej úrovni je Slovenská republika viazaná najmä **Agendou 2030**. Ide o súhrn globálnych záväzkov, ktorými medzinárodné spoločenstvo reaguje na najzávažnejšie výzvy súčasnosti. Zmena klímy, chudoba, zvyšujúce sa ekonomické a sociálne nerovnosti alebo neudržateľnosť prevládajúcich vzorcov výroby a spotreby sú komplexné a navzájom previazané problémy. Izolované zásahy a opatrenia preto strácajú účinnosť pri ich riešení. Agenda 2030 bola prijatá členskými štátmi Organizácie Spojených národov v roku 2015 a vyzýva štáty k spoločnému koordinovanému postupu pri riešení globálnych výziev. Táto Agenda 2030 bola prijatá najmä za účelom zabezpečenia udržateľného rozvoja vo svete. Obsahuje spolu 17 cieľov, ktorých plnenie je v záujme udržateľného rozvoja potrebné naplňať.

Implementácia Agendy 2030 je na Slovensku inštitucionálne rozdelená medzi Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR a Ministerstvo zahraničných vecí SR. V konzultácii s odbornou verejnosťou bola Agenda 2030 na Slovensku premietnutá do užšieho súboru šiestich prioritných oblastí, ktoré zohľadňujú špecifiká Slovenska a ktoré budú základom ďalšej strategickej a koncepcnej práce. Sú nimi:

- *Vzdelanie pre dôstojný život,*
- *Smerovanie k znalostnej a environmentálnej udržateľnej ekonomike pri demografických zmenách a meniacom sa globálnom prostredí,*
- *Znižovanie chudoby a sociálna inklúzia,*
- *Udržateľné sídla, regióny a krajina v kontexte zmeny klímy,*
- *Právny štát, demokracia a bezpečnosť,*
- *Dobré zdravie.*

Vyššie uvedené prioritné oblasti sa premietajú aj do opatrení regionálnej politiky, podporujúcich rozvoj jednotlivých regiónov Slovenska.

Strategická časť Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Švábovce na roky 2023-2030 nadväzuje na analytickú časť, ktorá predstavuje komplexnú analýzu územia. Táto časť PHSR obsahuje stratégiu rozvoja obce s ohľadom na jej vnútorné špecifiká a danosti. Jej súčasťou je strategická vízia, formulácia a návrh stratégie rozvoja, ako aj formulácia cieľov v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti.

Strategická vízia a hlavný cieľ obce

Vízia je želanou predstavou obyvateľov o budúcnosti, o tom, ako by mala obec vyzerať. Je teda nástrojom na motiváciu, opisom ideálneho stavu, ktorý by sme chceli v budúcnosti dosiahnuť. Stanovuje rámec pre definovanie strategických cieľov a priorít na strednodobý časový horizont. Analýzou súčasného stavu obce, analýzou doteraz realizovaných a plánovaných projektov, na základe analýzy hlavných faktorov rozvoja a na základe funkcií, ktoré plní samospráva obce bola sformulovaná nasledovná **strategická vízia** obce Švábovce:

Obec Švábovce je miestom s atraktívnym prostredím pre život. Všestranným rozvojom a využívaním svojho vnútorného potenciálu zabezpečuje zvyšovanie kvality života všetkých svojich obyvateľov, ktorým poskytuje kvalitné služby.

Na dosiahnutie uvedenej strategickej vízie bude potrebné naplniť hlavný cieľ rozvoja obce Švábovce na roky 2023-2030. **Hlavným cieľom** rozvoja obce je

„zvýšiť kvalitu života obyvateľov obce aktívnym prístupom k podpore hospodárskej a sociálnej oblasti pri súčasnom zveľadovaní životného prostredia obce“.

Stratégia rozvoja

Cieľom strategickej časti programu je navrhnuť priority a opatrenia, ktoré budú viesť k naplneniu stanovenej vízie. Ide o návrh takých priorít a opatrení, ktorých riešenie je buď priamo v kompetencii obce alebo tiež takých, ktoré síce nie sú priamo v jej kompetencii, avšak obec ich dokáže svojou činnosťou a svojimi schopnosťami ovplyvniť žiaducim smerom.

Definovanie stratégie rozvoja obce vychádza najmä z detailného poznania jej vnútorného prostredia a z poznania potrieb obyvateľstva, pričom priamo nadväzuje na výsledky analýz. Stratégia vychádza zo základného predpokladu, že príslušné orgány verejnej správy od národnej po regionálnu úroveň budú zabezpečovať koordinovaný prístup v záujme dosiahnutia realizácie plánovaných zmien a že bude existovať dobrá informovanosť kľúčových aktérov regionálneho rozvoja.

Stratégia rozvoja obce je spracovaná v súlade s **Víziou a stratégiou rozvoja Slovenska do roku 2030**, ktorá plní úlohu Národnej stratégie regionálneho rozvoja Slovenskej republiky v zmysle zákona o podpore regionálneho rozvoja. Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030 definuje (okrem iného) priority, ciele a nástroje podpory regionálneho rozvoja podľa typov regiónov, miest a obcí. Je v súlade s politikou súdržnosti Európskej únie v období 2021-2027, v rámci ktorej **Európska komisia zadefinovala 5 hlavných politických cieľov politiky súdržnosti:**

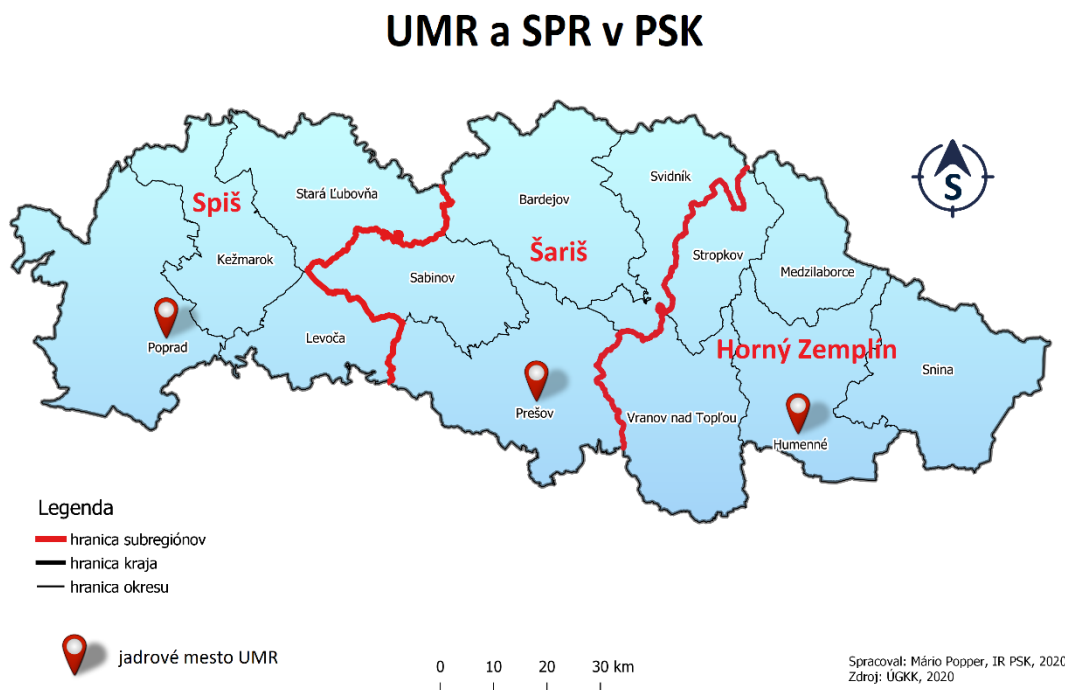
1. *Inteligentnejšia Európa* – inovatívna a inteligentná transformácia hospodárstva
2. *Ekologickejšia, nízkouhlíková Európa*
3. *Prepojenejšia Európa* – mobilita a regionálna pripojiteľnosť IKT
4. *Sociálnejšia Európa* – vykonávanie Európskeho piliera sociálnych práv
5. *Európa bližšie k občanom* – udržateľný a integrovaný rozvoj mestských, vidieckych a pobrežných oblastí prostredníctvom miestnych iniciatív.

V novom programovom období (2021-2027) nastávajú v oblasti strategického plánovania a riadenia a implementácie eurofondov viaceré zásadné zmeny. Doposiaľ sa programy rozvoja obcí vypracúvali na úrovni VÚC a na úrovni obcí a miest (pričom obce mali možnosť vypracovať si spoločný program rozvoja obcí). Po novom sa do strategického plánovania pridáva ďalší „medzistupeň“. Tento nový medzistupeň predstavujú tzv. **Strategicko-plánovacie regióny (SPR)**, ktorých hranice zadefinuje príslušný VÚC a schváli ustanovená Rada partnerstva kraja. Pre každý SPR sa následne vypracúva špecifická stratégia, spracovaná vo forme **integrovanej územnej stratégie (IUS)** a obsahujúca špecifické ciele a operácie, vzťahujúce sa len na to-ktoré SPR. Cieľom je zabezpečiť adresnejšie operácie a podporu regiónom na medzistupni medzi regionálnou samosprávou (VÚC) a miestnou samosprávou (obce).

Tretí stupeň strategického plánovania budú stále tvoriť obce a mestá – tým je, samozrejme, ponechaná možnosť vypracovať si svoje vlastné PHSR (ak nevyužijú možnosť vypracovať si svoj PHSR ako súčasť spoločného programu rozvoja obcí). **Obec Švábovce** leží v Prešovskom samosprávnom kraji a v programovom období 2021-2027 je **súčasťou** strategicko-plánovacieho regiónu **SPR Spiš**.

Obrázok 4: Strategicko-plánovacie regióny (SPR) a územia udržateľného mestského rozvoja (UMR) na území Prešovského kraja, ustanovené v programovom období 2021-2027

Zdroj: www.po-kraj.sk

Zmena nastáva v rámci územného rozvoja. **Každý samosprávny kraj** na Slovensku a každé **územie udržateľného mestského rozvoja (UMR)**⁴, zadefinované Ministerstvom investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie, si v rámci svojho PHRSR (resp. integrovanej územnej stratégie)⁵ definuje tzv. **Integrované investičné balíčky (resp. integrované projektové balíčky)**. Tie pozostávajú z kľúčových projektov (ktorých realizácia je pre implementáciu daného projektového balíka kľúčová, nosná; bez nej by realizácia celého integrovaného balíka nemala zmysel a investície by neprinesli synergický efekt) a komplementárnych projektových balíkov (ktoré obsahujú indikatívne tematické projektové balíčky). Celý integrovaný projektový balík môže byť financovaný z rôznych zdrojov (napr. EŠIF, Plán obnovy, Fond pre spravodlivú transformáciu, tzv. Nórske fondy, úverové zdroje, vlastné zdroje, dotácie štátu a pod.). Tá časť integrovaného investičného balíka, ktorá bude financovaná len z EŠIF, sa nazýva **Integrovaná územná investícia (IUI, angl. skratka ITI)**.

Integrovaný územný rozvoj v rámci územného programu by už teda nemal byť realizovaný výlučne formou dopytovo-orientovaných projektov (ako tomu bolo doposiaľ). Časť IUI bude schvaľovaná Radou partnerstva daného VÚC (bez potreby vyhlasovania dopytovo-orientovaných výziev; výhodou tohto spôsobu schvaľovania bude, že najprv Rada partnerstva VÚC schváli konkrétny projektový zámer na realizáciu, takže žiadateľ bude mať istotu, že jeho projektový zámer určite získa financie na realizáciu; potom dostane úspešný žiadateľ čas na dopracovanie a dodanie všetkej potrebnej dokumentácie, ako napr. samotná projektová dokumentácia, územné rozhodnutie, stavebné povolenie a pod.; tento prístup môže teda potenciálne ušetriť žiadateľom množstvo financií, úsilia a času – keďže tí nebudú povinní mať pripravenú celú dokumentáciu už v čase podania žiadosti o NFP, ale až po jej schválení) a časť IUI sa bude stále implementovať formou dopytovo-orientovaných výziev, vyhlasovaných štátnymi orgánmi (rovnakým spôsobom ako tomu bolo doteraz).

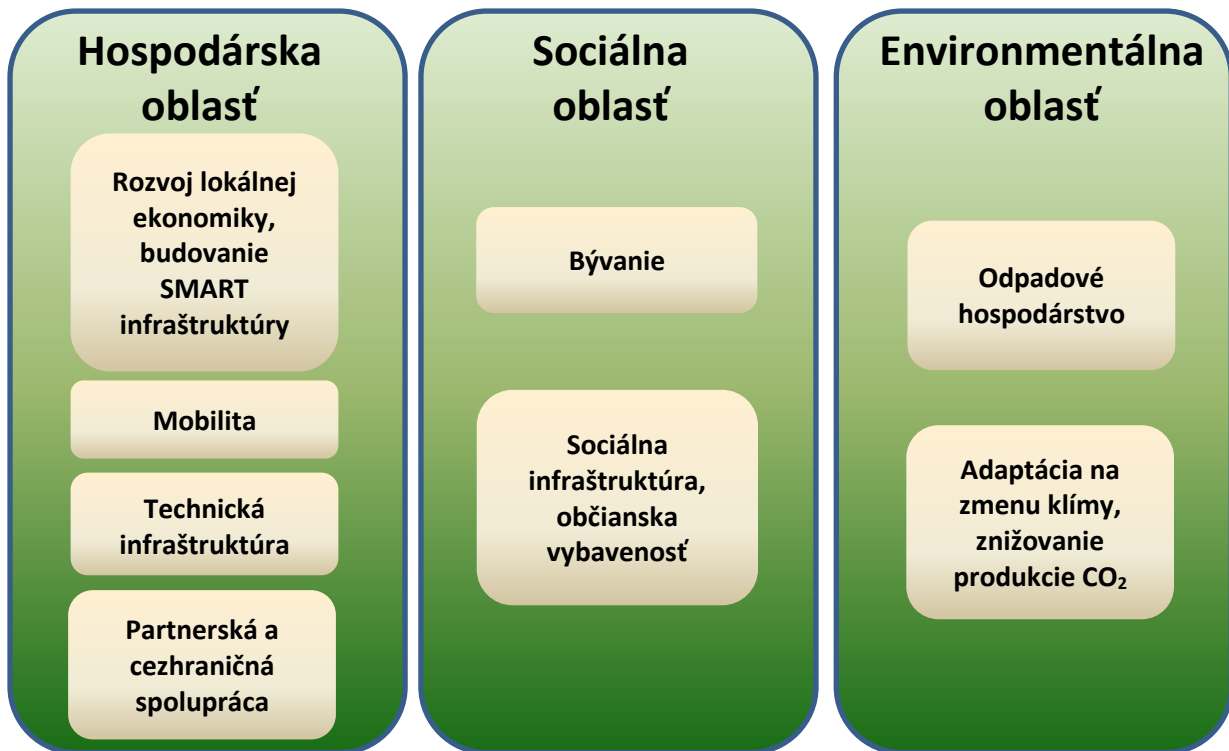
---

⁴ nazývané aj „mestská funkčná oblasť“

⁵ v prípade VÚC ide o PHRSR (pričom IUS môže byť integrálnou súčasťou PHRSR kraja alebo samostatnou stratégiou). V prípade území UMR podľa toho, či sa daný UMR rozhodol vypracovať si integrovanú územnú stratégiu vo forme spoločného programu rozvoja obcí na základe § 8a zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja alebo ako samostatnú stratégiu

Pre naplnenie strategickej vízie (pozri predchádzajúcu kapitolu) si teda obec Švábovce stanovila tri hlavné rozvojové oblasti a v rámci nich nasledovné priority:

- A.) **Hospodárska oblasť** – táto prioritná oblasť pozostáva zo 4 priorít: rozvoj lokálnej ekonomiky, budovanie SMART infraštruktúry (podpora malého a stredného podnikania, podpora miestnej hospodárskej základne, zavádzanie inovácií, rozvoj poľnohospodárstva, rozvoj digitalizácie, realizácia SMART riešení, skvalitňovanie verejných služieb), mobilita (rekonštrukcia starých a výstavba nových miestnych komunikácií a chodníkov), technická infraštruktúra (dobudovanie technickej vybavenosti obce) a partnerská spolupráca (spolupráca s partnerskými obcami).
- B.) **Sociálna oblasť** – prioritná oblasť pozostávajúca z 2 rozvojových priorít: bývanie (podpora bývania v obci, príprava pozemkov na IBV, riešenie otázky bývania v osade) a sociálna infraštruktúra, občianska vybavenosť (skvalitnenie občianskej vybavenosti, podpora sociálnych služieb a komunitného rozvoja), skvalitňovanie školskej infraštruktúry, rekonštrukcia a výstavba športových a oddychových zariadení, podpora kultúrnych a športových podujatí a telies).
- C.) **Environmentálna oblasť** – tretia prioritná oblasť pozostáva z 2 rozvojových priorít: odpadové hospodárstvo (podpora triedeného zberu, zvyšovanie úrovne vytriedenia komunálnych odpadov) a adaptácia na zmenu klímy, znižovanie produkcie CO₂ (realizácia zelených a modrých investícií, zvyšovanie biodiverzity, využívanie obnoviteľných zdrojov energie, zvyšovanie energetickej efektívnosti budov).

Prostredníctvom týchto troch prioritných oblastí a definovaných priorit, ktoré sú v programovej časti dokumentu rozpracované do jednotlivých opatrení a projektových zámerov, bude obec naplňať definovanú strategickú víziu rozvoja. Splnením jednotlivých cieľov a stanovených opatrení bude zabezpečovať zvyšovanie kvality života svojich obyvateľov.

Formulár 6 (S1): Hierarchia rozvojových cieľov

Vízia			
<i>„Obec Švábovce je miestom s atraktívnym prostredím pre život. Všestranným rozvojom a využívaním svojho vnútorného potenciálu zabezpečuje zvyšovanie kvality života všetkých svojich obyvateľov, ktorým poskytuje kvalitné služby“</i>			
Hlavný cieľ			
<i>„zvýšiť kvalitu života obyvateľov obce aktívnym prístupom k podpore hospodárskej a sociálnej oblasti pri súčasnom zveľaďovaní životného prostredia obce“</i>			
Prioritná oblasť	Hospodárska	Sociálna	Environmentálna
Strategický cieľ	<i>Rozvíjať vnútorný potenciál územia, založený na podpore miestneho hospodárstva a vybudovanej dopravnej a technickej infraštruktúry</i>	<i>Podporovať skvalitňovanie občianskej vybavenosti a zabezpečovať pre obyvateľov dôstojné podmienky spoločenského vyžitia</i>	<i>Zabezpečiť pre obyvateľov obce ako aj jej návštevníkov kvalitné životné prostredie</i>
Priority	<ul style="list-style-type: none"> • Rozvoj lokálnej ekonomiky, budovanie SMART infraštruktúry • Mobilita • Technická infraštruktúra • Partnerská a cezhraničná spolupráca 	<ul style="list-style-type: none"> • Bývanie • Sociálna infraštruktúra, občianska vybavenosť 	<ul style="list-style-type: none"> • Odpadové hospodárstvo • Adaptácia na zmenu klímy, znižovanie produkcie CO₂
Opatrenia	1.1 Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov 1.2 Rozvoj digitalizácie a SMART infraštruktúry, vrátane modernizácie verejných služieb 1.3 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry 1.4 Zlepšenie technickej vybavenosti obce 1.5 Spolupráca s partnerskými obcami	2.1 Tvorba možností pre rozvoj bývania 2.2 Zlepšenie kvality občianskej vybavenosti 2.3 Podpora sociálnych služieb a sociálnych aktivít 2.4 Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času 2.5 Podpora spoločenského a kultúrneho života	3.1 Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov 3.2 Realizácia adaptačných a mitigačných opatrení na zmenu klímy, zelené a modré investície, zvyšovanie biodiverzity 3.3 Zvyšovanie energetickej efektívnosti budov, prechod na OZE

Zdroj: vlastné spracovanie

C-Programová časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Programová časť PHSR nadväzuje na strategickú časť a obsahuje opatrenia a projektové zámery na zabezpečenie realizácie programu rozvoja, vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám. Táto časť obsahuje podrobnejšie rozpracovanie cieľov v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti na úroveň opatrení a projektových zámerov. Táto časť obsahuje:

- konkrétne opatrenia a projektové zámery, vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám,
- súbor ukazovateľov, výsledkov a dopadov vrátane východiskových a cieľových hodnôt.

Opactrenia a projektové zámery podľa prioritných oblastí

V strategickú časť zadefinované priority v rámci troch prioritných oblastí (hospodárskej, sociálnej, environmentálnej) obsahujú viaceré opactrenia, pričom každé opactrenie pozostáva z jedného alebo viacerých konkrétnych projektových zámerov. Tie sú plne v súlade s 5 hlavnými politickými cieľmi politiky súdržnosti Európskej únie na programové obdobie 2021-2027. Realizácia projektových zámerov v rámci zadefinovaných opactrení podporí **inteligentnú transformáciu hospodárstva**, napomôže **prechodu na ekologickejšiu nízkouhlíkovú Európu**, posilní **mobilitu a digitalizáciu**, prispeje k budovaniu **sociálnejšej Európy** a posilní **miestny rozvoj** (samozrejme, myslí sa tu realizácia projektových zámerov na území obce – pričom tieto projektové zámery svojim malým dielom napomôžu realizácii systémových zmien v celoslovenskom a európskom meradle).

Všetky projektové zámery, ktoré samospráva plánuje v strednodobom horizonte realizovať, sú uvedené v nasledujúcom formulári. Niektoré projektové zámery sú pritom „zložitejšie“ – budú si vyžadovať napr. spracovanie projektovej dokumentácie, inžinierske činnosti, zapojenie väčšieho počtu osôb do manažmentu takéhoto projektu a pod. Zároveň sú tu však uvedené aj také projektové zámery, ktoré predstavujú spravidla jednoduchšie „činnosti“ (nie je potrebné realizovať ich ako projekt; spravidla ide „jednoduchšie“, menej náročné činnosti). Všetky takéto zámery – či už „jednoduchšie“ alebo „zložitejšie“ – budeme v tejto aj ďalších kapitolách označovať pod rovnakým názvom „**projektový zámer**“.

Všetky projektové zámery, ktoré sú v tomto PHSR zadefinované, môžu byť realizované v rámci **integrovanych investičných balíkov**, zadefinovaných či už v Programe hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja samosprávneho kraja (**PHRSR VÚC Prešov**) alebo v integrovanej územnej stratégii SPR Spiš (**IUS SPR Spiš**); môžu byť taktiež zahrnuté medzi **integrovane územné investície** (financované z EŠIF).

Formulár 7 (P1): Prehľad opactrení a projektových zámerov podľa oblastí

Prioritná oblasť 1 – HOSPODÁRSKA	
Opactrenie	Projektový zámer
1.1 Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov	Proj. zámer 1.1.1: Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci <ul style="list-style-type: none"> - príprava pozemkov, budov, priestorových a technických podmienok pre vznik nových služieb a rozvoj existujúcich podnikateľských aktivít - prenájom obecných pozemkov a budov - podpora subjektov lesného hospodárstva a zhodnocovania drevnej hmoty - podpora poľnohospodárskych subjektov

	<p>Proj. zámer 1.1.2: Podpora zavádzania inovácií u miestnych zamestnávateľov - zavádzanie nových produktov, zlepšených procesov, využívanie nových materiálov, zlepšovanie výrobných metód</p>
<p>1.2 Rozvoj digitalizácie a SMART infraštruktúry, vrátane modernizácie verejných služieb</p>	<p>Proj. zámer 1.2.1: Podpora zavádzania efektívnych SMART digitálnych riešení v podnikoch a u subjektov poskytujúcich verejnú službu - realizácia podporných aktivít pri zavádzaní digitálnych riešení do spoločnosti (napr. v doprave, cestovnom ruchu, odpadovom hospodárstve, vo výrobných procesoch, pri poskytovaní elektronických služieb občanom a pod.)</p> <p>Proj. zámer 1.2.2: Zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov a obyvateľov obce - realizácia vzdelávacích aktivít pre zamestnancov pracujúcich v podnikoch a verejnej správe a pre miestnych obyvateľov</p>
<p>1.3 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry</p>	<p>Proj. zámer 1.3.1: Vybudovanie miestnej komunikácie na Bani (poza závod Strojárne Švábovce) - výstavba miestnej komunikácie</p> <p>Proj. zámer 1.3.2: Výstavba cyklistických chodníkov s prepojením na okolité obce, vrátane doplnkovej infraštruktúry - vybudovanie samostatných, od komunikácií stavebne oddelených cyklistických chodníkov - osadenie altánkov, lavičiek, informačných tabúl, nabíjačiek na elektrické bicykle a pod.</p>
<p>1.4 Zlepšenie technickej vybavenosti obce</p>	<p>Proj. zámer 1.4.1: Výstavba splaškovej kanalizácie a ČOV v časti Úsvit - výstavba splaškovej kanalizácie v obecnej časti Úsvit - výstavba čističky odpadových vôd v obecnej časti Úsvit</p> <p>Proj. zámer 1.4.2: Vybudovanie inžinierskych sietí v osade (vodovod, kanalizácia) - výstavba obecnej vodovodnej siete v rómskej osade - vybudovanie obecnej kanalizačnej siete v rómskej osade</p>

<p>1.5 Spolupráca s partnerskými obcami</p>	<p>Proj. zámer 1.5.1: Rozvoj partnerskej a cezhraničnej spolupráce - rozvoj spolupráce s partnerskými obcami/mestami</p>
<p>Prioritná oblasť 2 – SOCIÁLNA</p>	
<p>Opatrenie</p>	<p>Projektový zámer</p>
<p>2.1 Tvorba možností pre rozvoj bývania</p>	<p>Proj. zámer 2.1.1: Obstaranie projektových dokumentácií pre územné rozhodnutie v časti IBV Sever a IBV Baňa - vyhlásenie verejnej súťaže na spracovanie projektových dokumentácií pre územné rozhodnutie (vrátane výkresov a technických správ) v častiach IBV Sever a IBV Baňa</p> <p>Proj. zámer 2.1.2: Príprava infraštruktúry v IBV Baňa (komunikácie, inžinierske siete...) - prípravné práce a následne vybudovanie potrebnej cestnej a technickej infraštruktúry v plánovanej IBV Baňa, podľa platnej projektovej dokumentácie</p> <p>Proj. zámer 2.1.3: Poskytovanie podpory a súčinnosti súkromným subjektom pri výstavbe bytového domu v obci - podporné administratívne a poradenské služby zo strany obce pre súkromné subjekty realizujúce stavbu bytového domu v obci</p> <p>Proj. zámer 2.1.4: Komplexný prístup k riešeniu bytovej otázky príslušníkov MRK v osade (pozemky, parcely, povolenia, súhlasy...) - zlepšenie podmienok bývania a prístupu marginalizovaných rómskych komunít žijúcich v miestnej osade - majetkovoprávne vysporiadanie pozemkov v miestnej osade</p>
<p>2.2 Zlepšenie kvality občianskej vybavenosti</p>	<p>Proj. zámer 2.2.1: Vybudovanie oddychovej zóny v časti Baňa (lavičky, zeleň, detské ihrisko,...) - zlepšenie možností aktívneho trávenia voľného času pre obyvateľov obce - zatraktívnenie a zveľadenie verejných priestranstiev v obci</p> <p>Proj. zámer 2.2.2: Zabezpečenie vhodných podmienok pre poskytovanie zdravotníckych služieb v zdravotnom stredisku, zriadenie zubnej ambulancie... - zlepšenie zdravotníckej infraštruktúry v obci zriadením zubnej ambulancie</p>

	<p>Proj. zámer 2.2.3: Modernizácia a obnova športového areálu ZŠ, zriadenie vonkajších učební, vrátane rekonštrukcie interiéru školy (rozvody sietí, omietky, ...)</p> <ul style="list-style-type: none"> - rekonštrukcia exteriérových priestorov športového areálu ZŠ na realizáciu športových aktivít žiakov - zlepšenie vyučujúceho procesu žiakov zriadením vonkajších učební - rekonštrukcia interiérových priestorov ZŠ (elektroinštalácia, rozvody vody a kúrenia, výmena kotlov, omietky, podlahy) <p>Proj. zámer 2.2.4: Realizácia rôznych podporných krokov v záujme zvyšovania počtu žiakov v ZŠ</p> <ul style="list-style-type: none"> - obstaranie a modernizácia materiálo-technického vybavenia školy a s tým súvisiace stavebné úpravy, vrátane prvkov inkluzívneho vzdelávania <p>Proj. zámer 2.2.5: Podpora činnosti evanjelickej MŠ</p> <ul style="list-style-type: none"> - podpora udržania zamestnanosti a pracovných miest pedagogických, odborných aj nepedagogických zamestnancov MŠ
<p>2.3 Podpora sociálnych služieb a sociálnych aktivít</p>	<p>Proj. zámer 2.3.1: V spolupráci s UPSVaR zapájanie obce do projektov AOTP</p> <ul style="list-style-type: none"> - spolupráca obce s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny pri realizácii projektov na úseku aktívnych opatrení trhu práce <p>Proj. zámer 2.3.2: Poskytovanie podpory a súčinnosti iným subjektom pri zriaďovaní zariadení sociálnych služieb na území obce (napr. zariadenia pre seniorov,...)</p> <ul style="list-style-type: none"> - podporné administratívne a poradenské služby zo strany obce pre rôzne subjekty, ktoré by prejavili záujem zriadiť v obci zariadenie sociálnych služieb (príp. poskytnúť inú sociálnu službu)
<p>2.4 Skvalitnenie ponuky športového využitia a trávenia voľného času</p>	<p>Proj. zámer 2.4.1: Dobudovanie areálu futbalového ihriska</p> <ul style="list-style-type: none"> - dokončenie výstavby tréningovej plochy - úprava existujúcej hracej plochy - výstavba menšej tribúny - vybudovanie parkovacích miest - obnovu oplotenia areálu

	<p>Proj. zámer 2.4.2: Premiestnenie a dobudovanie detského ihriska v časti Sever</p> <ul style="list-style-type: none"> - premiestnenie exteriérovej stavby detského ihriska (s prvkami na hranie detí) v časti Sever a následné dokončenie jeho výstavby
2.5 Podpora spoločenského a kultúrneho života	<p>Proj. zámer 2.5.1: Podpora kultúrnych a športových podujatí a telies, podpora činnosti hasičov, cirkví, občianskych združení a ďalších záujmových organizácií na území obce, vydávanie občasníka Švábovčan</p> <ul style="list-style-type: none"> - podpora kultúrnych podujatí - podpora športových podujatí - podpora miestnych kultúrnych a športových telies - podpora miestnych občianskych združení a záujmových organizácií a ich činnosti - podpora miestnych cirkví - podpora vydávania obecného občasníka Švábovčan
Prioritná oblasť 3 – ENVIRONMENTÁLNA	
Opatrenie	Projektový zámer
3.1 Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov	<p>Proj. zámer 3.1.1: Skvalitnenie systému zberu odpadov, zavádzanie SMART prvkov v odpadovom hospodárstve</p> <ul style="list-style-type: none"> - zvýšenie efektivity triedeného zberu odpadov - rozšírenie možností zberu tzv. zeleného biologicky rozložiteľného a kuchynského odpadu z domácností - rozširovanie ponuky triedeného zberu o ďalšie druhy odpadov - implementácia rôznych SMART prvkov za účelom kvalitatívneho zlepšenia nakladania s odpadmi <p>Proj. zámer 3.1.2: Vybudovanie malej kompostárne, vrátane obstarania príslušnej techniky a zariadení</p> <ul style="list-style-type: none"> - výstavba malej kompostárne (so spracovateľskou kapacitou do 100 ton ročne) s plánovaným zhodnocovaním biologicky rozložiteľného komunálneho odpadu (vrátane kuchynského odpadu) pochádzajúceho zo Švábovíc (tzv. obecné kompostovisko) - obstaranie potrebných zariadení na prevádzkovanie malej kompostárne (napr. traktor, kontajnery, hygienizačná stanica, stroje a príslušenstvo pre nakladanie s BRKO a pod.)

<p>3.2 Realizácia adaptačných a mitigačných opatrení na zmenu klímy, zelené a modré investície, zvyšovanie biodiverzity</p>	<p>Proj. zámer 3.2.1: Údržba a revitalizácia zelene na verejných priestranstvách, výsadba stromov a krov</p> <ul style="list-style-type: none"> - výkon starostlivosti o verejnú zeleň - výsadba novej zelene (stromy, kríky, tráva, kvety a pod.) za účelom rozširovania zelených plôch v intraviláne obce <p>Proj. zámer 3.2.2: Realizácia ďalších adaptačných opatrení a opatrení na zvyšovanie biodiverzity v sídelnom prostredí</p> <ul style="list-style-type: none"> - v spolupráci rôznymi subjektmi realizácia rôznych ďalších adaptačných opatrení, ako napr. dažďová záhrada, hmyzí hotel, včelia záhrada, vodná fontána, zelené parkovisko a pod.
<p>3.3 Zvyšovanie energetickej efektívnosti budov, prechod na OZE</p>	<p>Proj. zámer 3.3.1: Znižovanie energetickej náročnosti obecných budov (fotovoltaika, zatepľovanie, ...)</p> <ul style="list-style-type: none"> - vykonanie potrebných úprav na obecných budovách, ktoré vedú k zníženiu energetickej náročnosti - zateplenie budovy, oprava fasády - osadenie fotovoltaických panelov <p>Proj. zámer 3.3.2: Podpora využívania obnoviteľných a alternatívnych zdrojov energie vo verejných budovách a na verejných plochách</p> <ul style="list-style-type: none"> - realizácia ďalších podporných krokov na využívanie OZE a AZE (napr. zatepľovanie budov, výmena kotlov a pod.)

Zdroj: Obecný úrad Švábovce, vlastné spracovanie

Súbor ukazovateľov, výsledkov a dopadov

Súčasťou programovej časti je aj stanovenie ukazovateľov pre hodnotenie PHSR. Ukazovatele výsledkov a dopadov pre PHSR obce sú spracované v nasledujúcom formulári. Rozdelené sú do troch kategórií:

- ukazovatele výstupu – práce, tovary a služby, financované počas realizácie aktivít projektu,
- ukazovatele výsledku – okamžitý efekt realizácie aktivít projektu, príp. služby poskytnuté cieľovej skupine,
- ukazovatele dopadu – dlhodobý efekt vplyvu na danú prioritnú oblasť alebo cieľovú skupinu.

Východiskové hodnoty dopadových ukazovateľov v rámci hodnotenia dopadov pre PHSR obce boli stanovené spravidla ako nulové v roku 2023, cieľové hodnoty boli stanovené pre roky 2026 a 2030.

Formulár 8 (P2): Zoznam merateľných ukazovateľov v rámci jednotlivých opatrení PHSR

Typ ukazovateľa	Ukazovateľ	Informačný zdroj/odkaz	Merná jednotka	Východisková hodnota		Cieľová hodnota	
				2023	2026	2030	
Hospodárska oblasť							
Opatrenie 1.1. - Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov							
Výsledok	Podpora podnikateľa	OcÚ	počet / rok	0	3	3	
Opatrenie 1.2. - Rozvoj digitalizácie a SMART infraštruktúry, vrátane modernizácie verejných služieb							
Výstup	Realizované digitálne riešenia	OcÚ, zamestnávateľa	počet	0	3	6	
Opatrenie 1.3. - Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry							
Výstup	Novo vybudovaná miestna komunikácia na Bani	OcÚ	objekt	0	1	1	
Výstup	Novo vybudované cyklistické chodníky	OcÚ	súbor objektov	0	0	1	
Výstup	Vybudovaná doplnková infraštruktúra pri cyklistických chodníkoch	OcÚ	súbor objektov	0	0	1	
Opatrenie 1.4. - Zlepšenie technickej vybavenosti obce							

Výstup	Vybudovaná vodovodná a kanalizačná sieť v osade	OcÚ	súbor objektov	0	0	1
Výstup	Vybudovaná kanalizácia a ČOV v časti Úsvit	OcÚ	súbor objektov	0	0	1
Opatrenie 1.5. - Spolupráca s partnerskými obcami						
Výsledok	Podporené partnerské projekty	OcÚ	počet	0	3	5
Sociálna oblasť						
Opatrenie 2.1. - Tvorba možností pre rozvoj bývania						
Výsledok	Obstarané projektové dokumentácie	OcÚ	súbor aktivít	0	1	1
Výstup	Komplexne pripravená infraštruktúra v IBV Baňa	OcÚ	súbor objektov	0	0	1
Výstup	Novo vybudovaný bytový dom v obci	OcÚ	objekt	0	0	1
Výstup	Príslušníci MRK bývajúci v osade vo vyhovujúcich podmienkach	OcÚ	počet	0	50	250
Opatrenie 2.2. - Zlepšenie kvality občianskej vybavenosti						
Výstup	Vybudovaná oddychová zóna v časti Baňa	OcÚ	súbor objektov	0	1	1
Výstup	Zriadená ambulancia zubára	OcÚ	počet ambulancií	0	1	1
Výstup	Modernizovaný areál a budovy ZŠ	OcÚ	súbor objektov	0	1	1
Výstup	Vyšší počet žiakov ZŠ (o koľko)	OcÚ, ZŠ	%	0	10	40
Výstup	Prevádzkovaná evanjelická MŠ	OcÚ	zariadenie	1	1	1
Opatrenie 2.3. - Podpora sociálnych služieb a sociálnych aktivít						
Výsledok	Osoby zamestnané cez projekty AOTP	OcÚ	počet	0	2	3
Výstup	Poskytované soc. služby v zariadení sociálnych služieb	OcÚ	objekt	0	0	1
Opatrenie 2.4. - Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času						
Výstup	Dobudovaný areál futbalového ihriska	OcÚ	súbor objektov	0	0	1
Výstup	Vybudované detské ihrisko v časti Sever	OcÚ	objekt	0	1	1

Opatrenie 2.5. - Podpora spoločenského a kultúrneho života						
Výsledok	Zrealizované kultúrne, športové a rôzne iné spoločenské podujatia	OcÚ	počet/rok	15	20	25
Výsledok	Podporené subjekty	OcÚ	počet/rok	5	7	9
Environmentálna oblasť						
Opatrenie 3.1. - Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov						
Výsledok	Skvalitnený systém zberu odpadov	OcÚ	súbor aktivít	0	1	1
Výstup	Vybudovaná kompostáreň na zhodnocovanie BRKO	OcÚ	objekt	0	1	1
Výstup	Obstaraná technika a zariadenia pre malé kompostáreň	OcÚ	súbor objektov	0	1	1
Výsledok	Úroveň vytriedenia odpadov	OcÚ	%	40	55	70
Opatrenie 3.2. - Realizácia adaptačných a mitigačných opatrení na zmenu klímy, zelené a modré investície, zvyšovanie biodiverzity						
Výstup	Revitalizovaná zeleň na verejných priestranstvách	OcÚ	súbor objektov	0	1	1
Výstup	Realizované ďalšie adaptačné opatrenia	OcÚ	súbor aktivít	0	1	1
Opatrenie 3.3. - Zvyšovanie energetickej efektívnosti budov, prechod na OZE						
Výstup	Osadené fotovoltaické panely na obecných budovách	OcÚ	súbor objektov	0	0	1
Výsledok	Nižšia spotreba energie v budovách	OcÚ	%	0	30	60

Zdroj: MDVRR 2015, Obecný úrad Švábovce, vlastné spracovanie

D-Realizačná časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Realizačná časť je zameraná na popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie programu rozvoja obce, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja obce na základe stanovenia merateľných ukazovateľov a vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja obce formou akčných plánov. Realizačná časť obsahuje:

- akčný plán,
- popis úloh jednotlivých partnerov pri realizácii PHSR,
- popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia,
- stručný popis komunikačnej stratégie PHSR k jednotlivým cieľovým skupinám,
- popis systému monitorovania a hodnotenia plnenia PHSR.

Akčný plán obce

Akčný plán predstavuje konkrétny harmonogram činností súvisiacich s rozvojom obce v nadväznosti na prioritné oblasti sociálno-ekonomického rozvoja. Tento plán vychádza zo stratégie, je jej logickou súčasťou a realizuje sa prostredníctvom konkrétnych projektových zámerov. Obsahuje predpokladané termíny plnenia jednotlivých úloh, zoznam inštitúcií zodpovedných za ich plnenie a predpokladanú (odhadovanú) výšku zdrojov na ich realizáciu.

Formulár 9 (R1): Akčný plán

Opatrenie, projektový zámer	Odhadovaný termín realizácie	Financovanie (tis. eur)	Zodpovedný
HOSPODÁRSKA OBLASŤ			
PRIORITA: ROZVOJ LOKÁLNEJ EKONOMIKY, BUDOVANIE SMART INFRAŠTRUKTÚRY			
Opatrenie 1.1: Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov			
<i>Proj. zámer 1.1.1: Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci</i>	2023-2030	2,00	obec
<i>Proj. zámer 1.1.2: Podpora zavádzania inovácií u miestnych zamestnávateľov</i>	2023-2030	1,00	obec, firmy
Opatrenie 1.2: Rozvoj digitalizácie a SMART infraštruktúry, vrátane modernizácie verejných služieb			
<i>Proj. zámer 1.2.1: Podpora zavádzania efektívnych SMART digitálnych riešení v podnikoch a u subjektov poskytujúcich verejnú službu</i>	2023-2030	5,00	obec, firmy
<i>Proj. zámer 1.2.2: Zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov a obyvateľov obce</i>	2023-2030	1,00	obec
PRIORITA: MOBILITA			
Opatrenie 1.3: Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry			
<i>Proj. zámer 1.3.1: Vybudovanie miestnej komunikácie na Bani (poza závod Strojárne Švábovce)</i>	2024-2025	100,00	obec
<i>Proj. zámer 1.3.2: Výstavba cyklistických chodníkov s prepojením na okolité obce, vrátane doplnkovej infraštruktúry</i>	2024-2027	400,00	obec
PRIORITA: TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA			
Opatrenie 1.4: Zlepšenie technickej vybavenosti obce			

Proj. zámer 1.4.1: Výstavba splaškovej kanalizácie a ČOV v časti Úsvit	2025-2027	350,00	obec
Proj. zámer 1.4.2: Vybudovanie inžinierskych sietí v osade (vodovod, kanalizácia)	2025-2027	350,00	obec
PRIORITA: PARTNERSKÁ A CEZHRANIČNÁ SPOLUPRÁCA			
Opatrenie 1.5: Spolupráca s partnerskými obcami			
Proj. zámer 1.5.1: Rozvoj partnerskej a cezhraničnej spolupráce	2023-2030	4,00	obec
SOCIÁLNA OBLASŤ			
PRIORITA: BÝVANIE			
Opatrenie 2.1: Tvorba možností pre rozvoj bývania			
Proj. zámer 2.1.1: Obstaranie projektových dokumentácií pre územné rozhodnutie v časti IBV Sever a IBV Baňa	2024	10,00	obec
Proj. zámer 2.1.2: Príprava infraštruktúry v IBV Baňa (komunikácie, inžinierske siete...)	2025-2027	300,00	obec
Proj. zámer 2.1.3: Poskytovanie podpory a súčinnosti súkromným subjektom pri výstavbe bytového domu v obci	2024-2030	10,00	obec
Proj. zámer 2.1.4: Komplexný prístup k riešeniu bytovej otázky príslušníkov MRK v osade (pozemky, parcely, povolenia, súhlasy...)	2024-2030	50,00	obec
PRIORITA: SOCIÁLNA INFRAŠTRUKTÚRA, OBČIANSKA VYBAVENOSŤ			
Opatrenie 2.2: Zlepšenie kvality občianskej vybavenosti			
Proj. zámer 2.2.1: Vybudovanie oddychovej zóny v časti Baňa (lavičky, zeleň, detské ihrisko...)	2026	60,00	obec
Proj. zámer 2.2.2: Zabezpečenie vhodných podmienok pre poskytovanie zdravotníckych služieb v zdravotnom stredisku, zriadenie zubnej ambulancie	2024-2030	10,00	obec
Proj. zámer 2.2.3: Modernizácia a obnova športového areálu ZŠ, zriadenie vonkajších učební, vrátane rekonštrukcie interiéru školy (rozvody sietí, omietky, ...)	2024-2026	1 000,00	obec
Proj. zámer 2.2.4: Realizácia rôznych podporných krokov v záujme zvyšovania počtu žiakov v ZŠ	2024-2030	15,00	obec
Proj. zámer 2.2.5: Podpora činnosti evanjelickej MŠ	2024-2030	10,00	obec
Opatrenie 2.3: Podpora sociálnych služieb a sociálnych aktivít			
Proj. zámer 2.3.1: V spolupráci s UPSVaR zapájanie obce do projektov AOTP	2023-2030	8,00	obec, ÚPSVaR
Proj. zámer 2.3.2: Poskytovanie podpory a súčinnosti iným subjektom pri zriaďovaní zariadení sociálnych služieb na území obce (napr. zariadenia pre seniorov,...)	2024-2030	20,00	obec
Opatrenie 2.4: Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času			
Proj. zámer 2.4.1: Dobudovanie areálu futbalového ihriska	2025-2028	300,00	obec

Proj. zámer 2.4.2: <i>Premiestnenie a dobudovanie detského ihriska v časti Sever</i>	2025-2028	20,00	obec
Opatrenie 2.5: Podpora spoločenského a kultúrneho života			
Proj. zámer 2.5.1: <i>Podpora kultúrnych a športových podujatí a telies, podpora činnosti hasičov, cirkví, občianskych združení a ďalších záujmových organizácií na území obce, vydávanie občasníka Švábovčan</i>	2023-2030	100,00	obec
ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ			
PRIORITA: ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO			
Opatrenie 3.1: Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov			
Proj. zámer 3.1.1: <i>Skvalitnenie systému zberu odpadov, zavádzanie SMART prvkov v odpadovom hospodárstve</i>	2024-2025	5,00	obec
Proj. zámer 3.1.2: <i>Vybudovanie malej kompostárne, vrátane obstarania príslušnej techniky a zariadení</i>	2024-2025	180,00	obec
PRIORITA: ADAPTÁCIA NA ZMENU KLÍMY, ZNIŽOVANIE PRODUKCIE CO₂			
Opatrenie 3.2: Realizácia adaptačných a mitigačných opatrení na zmenu klímy, zelené a modré investície, zvyšovanie biodiverzity			
Proj. zámer 3.2.1: <i>Údržba a revitalizácia zelene na verejných priestranstvách, výsadba stromov a krov</i>	2024-2030	150,00	obec
Proj. zámer 3.2.2: <i>Realizácia ďalších adaptačných opatrení a opatrení na zvyšovanie biodiverzity v sídelnom prostredí</i>	2025-2028	100,00	obec
Opatrenie 3.3: Zvyšovanie energetickej efektívnosti budov, prechod na OZE			
Proj. zámer 3.3.1: <i>Znižovanie energetickej náročnosti obecných budov (fotovoltaika, zateplovanie, ...)</i>	2024-2027	300,00	obec
Proj. zámer 3.3.2: <i>Podpora využívania obnoviteľných a alternatívnych zdrojov energie vo verejných budovách a na verejných plochách</i>	2024-2030	150,00	obec

Zdroj: vlastné spracovanie

Administratívne, organizačné a inštitucionálne zabezpečenie PHSR

Vypracovaním a schválením tohto programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja plní obec jeden zo základných princípov regionálnej politiky, ktorým je princíp programovania. Implementácia navrhovaných projektových zámerov si bude vyžadovať konkrétnych ľudí, ktorí budú tieto zábery uskutočňovať od začiatku do konca a ktorí za nich budú aj zodpovední. Vzhľadom na poddimenzovanosť samosprávy z aspektu ľudských zdrojov sa predpokladá, že niektoré projektové zábery bude potrebné realizovať v spolupráci s externými poradcami, odborníkmi, príp. špecializovanými firmami.

V systéme riadenia a implementácie PHSR je **Riadiacim orgánom** na úrovni obce obecný úrad prostredníctvom starostu obce. Ten zodpovedá za systém riadenia PHSR, ako aj za systém čerpania získaných dotácií, použitia úverových zdrojov a v prípade získania pomoci zo štrukturálnych fondov aj za čerpanie tejto pomoci. Obecné zastupiteľstvo plní úlohu **Monitorovacieho výboru**. **Orgánom auditu** je hlavný kontrolór a príslušná komisia OcZ, ak je zriadená. Funkciu **Platobného orgánu** vykonáva ekonomické oddelenie OcÚ a príslušné oddelenia OcÚ plnia funkciu **Sprostredkovateľského orgánu**. PHSR ako aj všetky jeho zmeny a doplnky schvaľuje obecné zastupiteľstvo (Inštitút priestorového plánovania, 2016).

Samospráva bude raz ročne získavať a spracovávať pripomienky poslancov, zamestnancov OcÚ, partnerov a verejnosti. Spracovanie pripomienok bude trvať do stanoveného termínu (napr. do septembra príslušného roku), kedy bude zastupiteľstvu predložené hodnotenie PHSR za predchádzajúci rok a aj jeho prípadná aktualizácia. Obecné zastupiteľstvo vo vzťahu k realizácii PHSR berie na vedomie návrh strategickej časti dokumentu, schvaľuje celý dokument PHSR a každoročne schvaľuje vyhodnotenie jeho plnenia. Úlohou obecného zastupiteľstva je taktiež schvaľovanie spolufinancovania pripravovaných projektov. Obecné zastupiteľstvo teda každoročne schvaľuje hodnotiace a monitorovacie správy a rozhoduje o prípadných zmenách a aktualizácii programu.

Stručný popis komunikačnej stratégie

Súčasťou každého z pripravovaných a realizovaných projektov PHSR budú, či už z dôvodu povinného informovania a publicity (najmä pri projektoch financovaných z EŠIF) alebo v rámci komunikácie medzi obcou a cieľovými skupinami pri príprave a realizácii projektov, rôzne formy komunikácie. V prípade realizácie projektov z EŠIF budú v záujme informovania verejnosti osadené informačné tabule, príp. budú organizované úvodné a záverečné konferencie, semináre, workshopy, rôzne informačné stretnutia a pod.

V podmienkach obce prebieha komunikácia predovšetkým osobným stykom verejnosti a záujmových skupín s jej volenými orgánmi a zamestnancami. Významným komunikačným kanálom najmä pre mladšie a stredné vekové kategórie obyvateľstva je webová stránka obce. Staršie vekové kategórie uprednostňujú najmä obecný rozhlas, úradnú tabuľu a osobné podanie. Ďalším nástrojom komunikácie budú pozvánky na priamu účasť verejnosti na zasadnutiach obecného zastupiteľstva. Prostredníctvom uvedených komunikačných kanálov bude až do ukončenia platnosti PHSR prebiehať neustála komunikácia s obyvateľmi týkajúca sa realizácie tohto Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce.

Systém monitorovania a hodnotenia

Cieľom systému monitorovania a hodnotenia je získavanie informácií o reálnom plnení PHSR a o jeho prípadnom negatívnom vývoji. Dôsledkom dobrého nastavenia systému monitorovania a hodnotenia bude prípadná zmena spôsobu realizácie, podľa potreby aj definovanie a prijatie nových opatrení. Ako už bolo spomenuté vyššie, samospráva bude raz ročne (do začiatku prípravy rozpočtu na ďalší rok) získavať a spracovávať pripomienky poslancov, zamestnancov OcÚ, zainteresovaných partnerov a verejnosti. Spracovanie pripomienok bude trvať do stanoveného termínu, kedy bude zastupiteľstvu predložené hodnotenie PHSR za predchádzajúci rok a aj jeho prípadná aktualizácia.

Monitorovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja sa teda bude vykonávať priebežne počas celého trvania PHSR až do ukončenia jeho platnosti. Tento proces bude vychádzať z údajov uvedených vo Formulári P2 – ukazovatele výstupu, výsledku a dopadu projektu. Výstupom monitorovania PHSR bude monitorovacia správa za príslušný rok schválená obecným zastupiteľstvom, ktorej súčasťou môže byť aj prípadná monitorovacia správa schválená riadiacim orgánom v rámci implementácie projektov z EŠIF. Za prípravu monitorovacej správy konkrétneho projektu bude zodpovedať jeho garant podľa povahy projektu. Za prípravu monitorovacej správy PHSR bude zodpovedať samospráva obce – či už prostredníctvom starostu obce, hlavného kontrolóra, poslancov, zamestnancov obecného úradu, príp. inej poverenej osoby.

Formulár 10 (R5): Plán hodnotenia a monitorovania

Plán priebežných hodnotení PHSR počas jeho platnosti 2023-2030		
Typ hodnotenia	Vykonať prvýkrát	Dôvod vykonania / periodicita
Strategické hodnotenie	najskôr v roku 2025	podľa rozhodnutia obce a vzniknutej spoločenskej potreby
Operatívne hodnotenie	v prípade potreby	kontrola súladu programu s reálnou situáciou
Tematické hodnotenie časti PHSR	2026	téma hodnotenia identifikovaná ako riziková časť vo výročnej monitorovacej správe za predchádzajúci kalendárny rok
Ad hoc mimoriadne hodnotenie	v prípade potreby	pri značnom odklone od stanovených cieľov; pri návrhu na revíziu PHSR
Ad hoc hodnotenie celého PHSR alebo jeho časti	2023-2030	na základe rozhodnutia starostu, kontrolného orgánu, podnetu poslancov, správy auditu a pod.

Zdroj: vlastné spracovanie

E-Finančná časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Finančná časť obsahuje finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnu a organizačnú stránku realizácie programu rozvoja obce. Táto časť obsahuje:

- indikatívny finančný plán na celú realizáciu PHSR,
- model viaczdrojového financovania jednotlivých opatrení, projektových zámerov za účasti sociálno-ekonomických partnerov v území,
- hodnotiacu tabuľku pre výber projektových zámerov.

Indikatívny finančný plán

Výška potrebných finančných prostriedkov je v tomto PHSR uvedená pri jednotlivých projektových zámeroch a opatreniach. Uvedené sumy sú stanovené odhadom, keďže bez spracovania projektovej dokumentácie nie je možné ex-ante určiť predpokladanú sumu, potrebnú na realizáciu projektového zámeru. Navyše, táto suma sa ešte mení po realizácii verejného obstarávania. Pri rozhodovaní o financovaní jednotlivých projektových zámerov sa bude prihliadať na ich dôležitosť a na ich prínos pre rozvoj obce. Niektoré projektové zábery sa budú môcť realizovať v rámci bežnej prevádzky samosprávy, iné si však budú vyžadovať náročnejšie zdroje z hľadiska finančného aj personálneho zabezpečenia.

Potenciálne zdroje, ktoré sa samospráva môže snažiť získať na realizáciu opatrení a projektových zámerov, uvedených v tomto PHSR, sú najmä:

- bankové úvery,
- štátne dotácie z účelových fondov (napr. Environmentálny fond, ŠFRB, ...),
- financovanie z národných projektov (napr. úrady práce, soc. vecí a rodiny – AOTP...),
- rozpočet samosprávneho kraja,
- európske štrukturálne a investičné fondy,
- nadácie, neinvestičné fondy,
- Svetová banka,
- účelové fondy zahraničných zastupiteľstiev v SR,
- sponzorské dary podnikateľov, súkromných osôb, neziskového sektora a pod.,
- vlastné zdroje (rozpočet obce).

Celkovým prehľadom plánovaných finančných prostriedkov počas celej doby platnosti schváleného PHSR je Indikatívny rozpočet – sumarizácia.

Formulár 11 (F1): Indikatívny rozpočet - sumarizácia

Oblasť	rok								Spolu (tis. €)
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
Hospodárska	1,30	146,40	348,20	357,10	355,40	1,40	1,80	1,40	1 213,00
Sociálna	13,00	360,00	459,00	728,00	178,00	85,00	61,00	29,00	1 913,00
Environmentálna	0,00	201,00	258,00	207,00	65,00	44,00	47,00	63,00	885,00
SPOLU (tis. €)	14,30	707,40	1 065,20	1 292,10	598,40	130,40	109,80	93,40	4 011,00

Zdroj: vlastné spracovanie

Model viaczdrojového financovania a finančný rámec

Financovanie jednotlivých projektových zámerov sa bude realizovať z viacerých zdrojov, pričom závisieť bude od aktuálnej finančnej situácie obce a aktuálnych potrieb. Financovanie sa tak bude opierať o zdroje obce, o národné zdroje, o zdroje z EŠIF, VÚC, o súkromné a ďalšie zdroje.

Intervenčná matica predstavuje odhad objemu potrebných zdrojov na realizáciu jednotlivých projektových zámerov. Finálna podoba a konkrétna výška investícií bude známa až po vypracovaní projektovej dokumentácie k tomu-ktorému projektovému zámeru (ak relevantné) a vychádzať bude najmä z procesu verejného obstarávania.

Formulár 12 (F5): Model viaczdrojového financovania – intervenčná matica

Viaczdrojové financovanie (tis. eur)								
Opatrenie	Celkové náklady	Verejné zdroje					Súkromné zdroje	Iné zdroje
		EÚ	Štát	VÚC	Obec	Spolu		
Opatrenie 1.1	3,00		1,00		2,00	3,00		
Opatrenie 1.2	6,00		3,00		3,00	6,00		
Opatrenie 1.3	500,00	425,00	50,00		25,00	500,00		
Opatrenie 1.4	700,00	595,00	70,00		35,00	700,00		
Opatrenie 1.5	4,00			2,00	2,00	4,00		
Opatrenie 2.1	370,00	265,00	30,00		45,00	340,00	10,00	20,00
Opatrenie 2.2	1 095,00	901,00	106,00		88,00	1 095,00		
Opatrenie 2.3	28,00		6,00		22,00	28,00		
Opatrenie 2.4	320,00	255,00	30,00	10,00	25,00	320,00		
Opatrenie 2.5	100,00			20,00	80,00	100,00		
Opatrenie 3.1	185,00		171,00		14,00	185,00		
Opatrenie 3.2	250,00	212,50	25,00		12,50	250,00		
Opatrenie 3.3	450,00	382,50	45,00		22,50	450,00		
SPOLU	4 011,00	3 036,00	537,00	32,00	376,00	3 981,00	10,00	20,00

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

Finančný rámec na realizáciu PHSR pre potreby súhrnného prehľadu plánovaných projektových zámerov je formulárom s podrobnou štruktúrou plánovaných finančných prostriedkov na opatrenia a projektové zábery PHSR na celé jeho obdobie. Obsahuje podrobné členenie predpokladaných finančných zdrojov, potrebných na realizáciu jednotlivých projektových zámerov.

Formulár 13 (F2): Finančný rámec pre realizáciu PHSR

Číslo opatrenia	Kód a názov projektového zámeru	Klasifikácia stavieb - trieda	Hlavný ukazovateľ-výsledku, dopadu	Termín začatia a ukončenia realizácie projekt. zámeru	RN Spolu (tis. eur)	Verejné zdroje celkom	Verejné zdroje		Súkromné zdroje	Úverové zdroje	EIB príspevok (informatívne)	Iné zdroje
				rok			Národné celkom	EÚ (EŠIF + Plán obnovy) celkom				
					a=b+e+f+g+h	b=c+d	c	d	e	f	g	h
I. Hospodárska oblasť					1 213,00 €	1 213,00 €	193,00 €	1 020,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
Opat. 1.1	1.1.1 Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci		rozvinutie lokálnej ekonomiky	2023-2030	2,00 €	2,00 €	2,00 €					
	1.1.2 Podpora zavádzania inovácií u miestnych zamestnávateľov		rozvinutie lokálnej ekonomiky	2023-2030	1,00 €	1,00 €	1,00 €					
Opat. 1.2	1.2.1 Podpora zavádzania efektívnych SMART digitálnych riešení v podnikoch a u subjektov poskytujúcich verejné služby		rozvinutie lokálnej ekonomiky	2023-2030	5,00 €	5,00 €	5,00 €					
	1.2.2 Zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov a obyvateľov obce		zvýšená zamestnanosť obyvateľstva	2023-2030	1,00 €	1,00 €	1,00 €					
Opat. 1.3	1.3.1 Vybudovanie miestnej komunikácie na Bani (poza závod Strojárne Švábovce)	2112 - Miestne komunikácie	zabezpečený kvalitný prístup k domom a bytom	2024-2025	100,00 €	100,00 €	15,00 €	85,00 €				

	1.3.2 Výstavba cyklistických chodníkov s prepojením na okolité obce, vrátane doplnkovej infraštruktúry	2112 - Miestne komunikácie	vyšší počet turistov v obci; lepšie zdravie obyvateľov	2024-2027	400,00 €	400,00 €	60,00 €	340,00 €				
Opat. 1.4	1.4.1 Výstavba splaškovej kanalizácie a ČOV v časti Úsvit	2223 - Miestne kanalizácie	novovo vybudovaná kanalizačná sieť v lokalite, vrátane ČOV; čistejšie životné prostredie; lepšie zdravie obyvateľov	2025-2027	350,00 €	350,00 €	52,50 €	297,50 €				
	1.4.2 Vybudovanie inžinierskych sietí v osade (vodovod, kanalizácia)		zabezpečený prístup k technickej infraštruktúre	2025-2027	350,00 €	350,00 €	52,50 €	297,50 €				
Opat. 1.5	1.5.1 Rozvoj partnerskej a cezhraničnej spolupráce		3 podporené partnerské projekty	2023-2030	4,00 €	4,00 €	4,00 €					
II. Sociálna oblasť					1 913,00 €	1 883,00 €	462,00 €	1 421,00 €	10,00 €	0,00 €	0,00 €	20,00 €
Opat. 2.1	2.1.1 Obstaranie projektových dokumentácií pre územné rozhodnutie v časti IBV Sever a IBV Baňa		lokalita kompletne pripravená na výstavbu RD	2024	10,00 €	10,00 €	10,00 €					
	2.1.2 Príprava infraštruktúry v IBV Baňa (komunikácie, inžinierske siete...)		lokalita kompletne pripravená na výstavbu RD	2025-2027	300,00 €	300,00 €	45,00 €	255,00 €				
	2.1.3 Poskytovanie podpory a súčinnosti súkromným subjektom pri výstavbe bytového domu v obci	1122 - Trojbytové a viacbytové budovy	nové byty v obci	2024-2030	10,00 €	10,00 €	10,00 €					

	2.1.4 Komplexný prístup k riešeniu bytovej otázky príslušníkov MRK v osade (pozemky, parcely, povolenia, súhlasy...)		všetci obyvatelia obce, bývajúci v skolaudovaných domoch	2024-2030	50,00 €	20,00 €	10,00 €	10,00 €	10,00 €			20,00 €
Opat. 2.2	2.2.1 Vybudovanie oddychovej zóny v časti Baňa (lavičky, zeleň, detské ihrisko...)	2412 - Ostatné športové a rekreačné stavby	lepšie možnosti trávenia voľného času	2026	60,00 €	60,00 €	9,00 €	51,00 €				
	2.2.2 Zabezpečenie vhodných podmienok pre poskytovanie zdravotníckych služieb v zdravotnom stredisku, zriadenie zubnej ambulancie	1264 - Nemocničné budovy a zdravotnícke zariadenia	dostupná zdravotná starostlivosť priamo v obci	2024-2030	10,00 €	10,00 €	10,00 €					
	2.2.3 Modernizácia a obnova športového areálu ZŠ, zriadenie vonkajších učební, vrátane rekonštrukcie interiéru školy (rozvody sietí, omietky, ...)	1263 - Školy, univerzity a budovy na vzdelávanie	možnosť pochovávaní v urnovom hrobe na pohrebisku v obci	2024-2026	1 000,00 €	1 000,00 €	150,00 €	850,00 €				
	2.2.4 Realizácia rôznych podporných krokov v záujme zvyšovania počtu žiakov v ZŠ		vyšší počet žiakov v škole	2024-2030	15,00 €	15,00 €	15,00 €					
	2.2.5 Podpora činnosti evanjelickej MŠ	1263 - Školy, univerzity a budovy na vzdelávanie	dostupná ďalšia MŠ v obci	2024-2030	10,00 €	10,00 €	10,00 €					
Opat. 2.3	2.3.1 V spolupráci s UPSVaR zapájanie obce do projektov AOTP		2 zamestnané osoby	2023-2030	8,00 €	8,00 €	8,00 €					

	2.3.2 Poskytovanie podpory a súčinnosti iným subjektom pri zriaďovaní zariadení sociálnych služieb na území obce (napr. zariadenia pre seniorov,...)		nové sociálne služby v obci	2024-2030	20,00 €	20,00 €	20,00 €					
Opat. 2.4	2.4.1 Dobudovanie areálu futbalového ihriska	2411 - Športové ihriská	verejnosť realizujúca športové aktivity	2025-2028	300,00 €	300,00 €	45,00 €	255,00 €				
	2.4.2 Premiestnenie a dobudovanie detského ihriska v časti Sever	2411 - Športové ihriská	verejnosť realizujúca voľnočasové aktivity	2025	20,00 €	20,00 €	20,00 €					
Opat. 2.5	2.5.1 Podpora kultúrnych a športových podujatí a telies, podpora činnosti hasičov, cirkví, občianskych združení a ďalších záujmových organizácií na území obce, vydávanie občasnika Švábovčan		kultúrne a športové podujatia konané na území obce	2023-2030	100,00 €	100,00 €	100,00 €					
III. Environmentálna oblasť					885,00 €	885,00 €	290,00 €	595,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
Opat. 3.1	3.1.1 Skvalitnenie systému zberu odpadov, zavádzanie SMART prvkov v odpadovom hospodárstve		skvalitnený systém triedeného zberu, vyššia úroveň vytriedenia odpadov	2024-2025	5,00 €	5,00 €	5,00 €					
	3.1.2 Vybudovanie malej kompostárne, vrátane obstarania príslušnej techniky a zariadení	2421 - Ostatné inžinierske stavby, i.n.	vyššia úroveň vytriedenia odpadov; nižší objem BRKO ukladaných na skládky odpadov	2024-2025	180,00 €	180,00 €	180,00 €					

Opat. 3.2	3.2.1 Údržba a revitalizácia zelene na verejných priestranstvách, výsadba stromov a krov		kvalitnejšia zeleň	2024-2030	150,00 €	150,00 €	22,50 €	127,50 €				
	3.2.2 Realizácia ďalších adaptačných opatrení a opatrení na zvyšovanie biodiverzity v sídelnom prostredí		realizované dodatočné adaptačné opatrenia	2025-2028	100,00 €	100,00 €	15,00 €	85,00 €				
Opat. 3.3	3.3.1 Znižovanie energetickej náročnosti obecných budov (fotovoltaika, zatepľovanie, ...)		vyšší podiel elektrickej energie získanej z OZE	2024-2027	300,00 €	300,00 €	45,00 €	255,00 €				
	3.3.2 Podpora využívania obnoviteľných a alternatívnych zdrojov energie vo verejných budovách a na verejných plochách		vyšší podiel elektrickej energie získanej z OZE	2024-2030	150,00 €	150,00 €	22,50 €	127,50 €				
Celkom					4 011,00 €	3 981,00 €	945,00 €	3 036,00 €	10,00 €	0,00 €	0,00 €	20,00 €

Zdroj: Obecný úrad Švábovce, vlastné spracovanie

System hodnotenia a zaradovania projektových zamerov do financovania

Dôležitým momentom v procese realizácie PHSR bude schvaľovanie financovania jednotlivých projektových zamerov obecným zastupiteľstvom. Pri ich výbere bude preto nutné prihliadať na ich dôležitosť a význam či už z legislatívneho hľadiska alebo vo vzťahu k rozvoju obce.

Nasledujúca hodnotiacia tabuľka pre výber projektových zamerov je upravená pre potreby obce. Najvyššiu prioritu (úroveň dôležitosti) majú projektové zámery, ktorých realizácia vyplýva priamo z legislatívy a projektové zámery, ktoré budú riešiť výrazne naliehavú havarijnú alebo mimoriadnu situáciu. Kategória s vysokou prioritou zahŕňa projektové zámery s oporou vo VZN obce, projektové zámery Miestnej akčnej skupiny, oblastnej organizácie cestovného ruchu, projektové zámery s vydaným právoplatným stavebným povolením (príp. aj projektové zámery s ukončeným procesom verejného obstarávania), projektové zámery, na ktoré sa dajú získať zdroje z EŠIF a/alebo ich realizácia je zároveň nutná pre rozvoj obce a projektové zámery, ktoré majú vysokú podporu u obyvateľstva. Kategória so strednou úrovňou dôležitosti obsahuje tie projektové zámery, ktoré majú možnosť byť spolufinancované z európskych štrukturálnych a investičných fondov a/alebo ich realizácia je zároveň vhodná pre rozvoj obce. Kategóriu 4 a 5 predstavujú projektové zámery nachádzajúce sa vo fáze úvah (bez spracovania prvotných analýz, projektovej dokumentácie, stavebného povolenia a pod.).

Formulár 14 (F3): Hodnotiacia tabuľka pre výber projektových zamerov

Kategória	Úroveň dôležitosti	Hodnotiace kritérium (podmienky pre zaradenie do úrovne dôležitosti)	Projektové zámery
1	Najvyššia	a) projektové zámery vyplývajúce zo zákona alebo legislatívy EÚ b) projektové zámery riešiace havarijnú alebo mimoriadnu situáciu	
2	Vysoká	a) projektové zámery s oporou vo VZN obce b) projektové zámery s právoplatným stavebným povolením c) projektové zámery MAS d) projektové zámery OOCR e) projektové zámery miestnych rozvojových organizácií f) projektové zámery s vysokou podporou obyvateľov g) projektové zámery s potenciálom spolufinancovania z EŠIF a z iných zdrojov a/alebo projektové zámery, ktorých realizácia je pre rozvoj obce nutná	1.3.1; 1.3.2; 1.4.1; 1.4.2; 2.1.1; 2.1.2; 2.1.3; 2.1.4; 2.2.1; 2.2.2; 2.2.3; 2.2.4; 2.2.5; 2.3.2; 2.4.1; 2.4.2; 2.5.1; 3.1.1; 3.1.2; 3.2.1; 3.2.2; 3.3.1; 3.3.2;
3	Stredná	projektové zámery s potenciálom spolufinancovania z EŠIF a z iných zdrojov a/alebo projektové zámery, ktorých realizácia je pre rozvoj obce vhodná	1.1.2; 1.2.1; 1.2.2; 1.5.1; 2.3.1;
4	Nízka	projektové zámery v štádiu zamerov / úvah	1.1.1;
5	Najnižšia	ostatné	

Zdroj: vlastné spracovanie

Záver

Formulár 15 (Z1): Schválenie PHSR

Schválenie PHSR	
Dokument	<p><u>Názov dokumentu:</u> Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Švábovce na roky 2023-2030</p> <p><u>Štruktúra dokumentu:</u> dokument je štruktúrovaný podľa zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov, podľa Metodiky tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja, vydanéj Úradom podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu, január 2020, Metodiky na spracovanie Programu rozvoja obce, vydanéj Inštitútom priestorového plánovania, september 2016 a podľa Metodiky na vypracovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce/obcí/VÚC, vydanéj Ministerstvom dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja, verzia 2.0, február 2015.</p>
Spracovanie	<p><u>Forma a obdobie spracovania:</u> spracovanie PHSR vykonala obec v partnerstve s externým odborníkom, ktorý koordinoval proces tvorby dokumentu a zabezpečoval dodržiavanie metodických postupov. Dokument bol spracovaný na jeseň 2023.</p> <p><u>Riadiaci tím:</u> riadiaci tím pozostával z 2 členov a v procese spracovania mal 2 pracovné zasadania.</p> <p><u>Účasť verejnosti a komunikácia s ňou:</u> verejnosť participovala na procese spracovania PHSR prostredníctvom prieskumu názorov.</p> <p><u>Autor dokumentu:</u> RNDr. Radomír Babiak, PhD., www.dokumentypreobce.sk</p> <p><u>Náklady na spracovanie:</u> z rozpočtu obce.</p>
Prerokovanie	<p><u>Prerokovanie v orgánoch samosprávy dňa:</u> 15.12.2023.</p>
Schválenie	<p><u>Návrh na uznesenie zastupiteľstva:</u> „Obecné zastupiteľstvo schvaľuje Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Švábovce na roky 2023-2030“.</p>

Zdroj: vlastné spracovanie

Prílohy

Zoznam informačných zdrojov použitých v PHSR

Bazálne environmentálne informácie o sídlach Slovenska (www.beiss.sk)

Inštitút priestorového plánovania (2016): *Stručná metodika spracovania Programu rozvoja obce a Spoločného programu rozvoja obcí*. Bratislava: september 2016.

Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001

MDVRR (2015): *Metodika na vypracovanie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce/obcí/VÚC*. Bratislava: Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja, verzia 2.0, február 2015, 62 s.

MŽP (2018): *Stratégia adaptácie Slovenskej republiky na zmenu klímy*. Bratislava: Ministerstvo životného prostredia, aktualizácia 2018.

PHRSR Prešovského samosprávneho kraja 2021-2030

Štatistický úrad Slovenskej republiky

Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu (2020): *Metodika tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja*. Bratislava: január 2020.

Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny

Územný plán obce Švábovce

Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030

Weisová, D., Bernátová, M. (2012): *Strategické plánovanie samosprávy*. Žilina: Municipalia, 2012.

Zákon č. 389/1990 Zb. o obecnom zriadení

Zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti

Zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy

Zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja

Internetové zdroje:

census2011.statistics.sk

datacube.statistics.sk

datacube.statistics.sk/SODB/

<http://cp.atlas.sk>

<http://envirozataze.enviroportal.sk>

<http://uzemia.enviroportal.sk>

<https://gis.nlcsk.org/islhp/#lesnictvo>

statdat.statistics.sk

www.beiss.sk

www.cdb.sk

www.ives.minv.sk/heraldreg

www.maps.google.com

www.minv.sk

www.orsr.sk

www.pamiatky.sk

www.registeruz.sk

www.scitanie.sk

www.statistics.sk

www.zrsr.sk

Zoznam skratiek použitých v PHSR

AOTP	Aktívne opatrenia trhu práce	NFP	Nenávratný finančný príspevok
AZE	Alternatívne zdroje energie	NN	Nízke napätie
b.j.	Bytové jednotky	NPR	Národná prírodná rezervácia
BRKO	Biologicky rozložiteľný komunálny odpad	OcÚ	Obecný úrad
CDB	Cestná databanka	o. i.	Okrem iného
CLLD	Community-led Local Development (Miestny rozvoj vedený komunitou)	OOCR	Oblasťná organizácia cestovného ruchu
CR	Cestovný ruch	OZE	Obnoviteľné zdroje energie
ČOV	Čistička odpadových vôd	PA	Povodňová aktivita
DHZ	Dobrovoľný hasičský zbor	PP	Prírodná pamiatka
EAO	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo	PR	Prírodná rezervácia
EIB	Európska investičná banka	PPA	Pôdohospodárska platobná agentúra
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy	PPF	Poľnohospodársky pôdny fond
EZÚS	Európske zoskupenie územnej spolupráce	PSK	Prešovský samosprávny kraj
ha	Hektár	SHR	Samostatne hospodáriaci roľníci
IBV	Individuálna bytová výstavba	SPR	Strategicko-plánovací región
IUI	Integrovaná územná investícia	ŠFRB	Štátny fond rozvoja bývania
KURS	Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001	ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
KZAM	Klasifikácia zamestnaní	ÚPSVaR	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
MAS	Miestna akčná skupina	ÚSES	Územný systém ekologickej stability
MOK	Maloobjemový kontajner	TTP	Trvalé trávne porasty
MRK	Marginalizované rómske komunity	UoZ	Uchádzač o zamestnanie
MSP	Malí a strední podnikatelia	VÚC	Vyšší územný celok
MŽP	Ministerstvo životného prostredia	VZN	Všeobecne záväzné nariadenie

Zoznam máp, tabuliek, grafov, obrázkov a formulárov

Mapy

Mapa 1: Poloha obce Švábovce - širšie vzťahy	3
Mapa 2: Poloha obce Švábovce voči susediacim obciam.....	4

Tabuľky

Tabuľka 1: Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov	12
Tabuľka 2: Zoznam použitých kvalitatívnych a kvantitatívnych dát.....	13
Tabuľka 3: Základné charakteristiky stavu a pohybu obyvateľstva.....	15
Tabuľka 4: Vývoj priemerného veku obyvateľstva	19
Tabuľka 5: Veková štruktúra obyvateľov podľa produktívnych vekových skupín.....	19
Tabuľka 6: Štruktúra obyvateľov podľa národnosti	20
Tabuľka 7: Štruktúra obyvateľov podľa náboženského vyznania.....	20
Tabuľka 8: Vývoj nezamestnanosti v obci	22
Tabuľka 9: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2022	22
Tabuľka 10: Štruktúra UoZ podľa KZAM k 31.12.2022	24
Tabuľka 11: Počet domov podľa typu domu	25
Tabuľka 12: Štruktúra domov podľa typu vodovodnej prípojky	25
Tabuľka 13: Štruktúra domov podľa typu kanalizačného systému	25
Tabuľka 14: Byty podľa obytných miestností	26
Tabuľka 15: Domy podľa obdobia výstavby	26
Tabuľka 16: Vybavenie technickou infraštruktúrou.....	28
Tabuľka 17: Základné parametre zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry (2023)	28
Tabuľka 18: Infraštruktúra kultúry a športu.....	29
Tabuľka 19: Spádovosť obce k vybraným poskytovateľom administratívno-správnych služieb.....	30
Tabuľka 20: Štruktúra pôdneho fondu (k 31.12.2022; v ha)	31

Grafy

Graf 1: Vývoj počtu obyvateľov obce Švábovce	16
Graf 2: Prirodzený pohyb obyvateľstva v rokoch 2013-2022.....	17
Graf 3: Migračný pohyb obyvateľstva v rokoch 2013-2022	17
Graf 4: Celkový pohyb obyvateľstva v rokoch 2013-2022.....	18
Graf 5: Veková štruktúra obyvateľstva k 31.12.2022	19
Graf 6: Štruktúra obyvateľstva podľa najvyššieho ukončeného vzdelania	21
Graf 7: Počet evidovaných UoZ v rokoch 2013-2022 (k 31.12.).....	22
Graf 8: Štruktúra UoZ podľa vzdelania k 31.12.2022	23
Graf 9: Štruktúra UoZ podľa doby evidencie k 31.12.2022	24

Obrázky

Obrázok 1: Finančné zdravie obce Švábovce	33
Obrázok 2: Programy politiky súdržnosti v programovom období 2021 - 2027	35
Obrázok 3: Prehľad finančných zdrojov Programu Slovensko na obdobie 2021 - 2027	36
Obrázok 4: Strategicko-plánovacie regióny (SPR) a územia udržateľného mestského rozvoja (UMR) na území Prešovského kraja, ustanovené v programovom období 2021-2027.....	43

Formuláre

Formulár 1 (Ú1): Zámer spracovania PHSR	8
Formulár 2 (Ú2): Harmonogram spracovania PHSR	9
Formulár 3 (Ú8): Štruktúra dokumentu	9
Formulár 4 (A8): STEEP analýza	37
Formulár 5 (A10): SWOT analýza	38
Formulár 6 (S1): Hierarchia rozvojových cieľov	46
Formulár 7 (P1): Prehľad opatrení a projektových zámerov podľa oblastí	48
Formulár 8 (P2): Zoznam merateľných ukazovateľov v rámci jednotlivých opatrení PHSR	54
Formulár 9 (R1): Akčný plán	58
Formulár 10 (R5): Plán hodnotenia a monitorovania	62
Formulár 11 (F1): Indikatívny rozpočet - sumarizácia	64
Formulár 12 (F5): Model viaczdrojového financovania – intervenčná matica	65
Formulár 13 (F2): Finančný rámec pre realizáciu PHSR	66
Formulár 14 (F3): Hodnotiacia tabuľka pre výber projektových zámerov	71
Formulár 15 (Z1): Schválenie PHSR	72